

-

Radošević, Kristina

Supplement / Prilog

Publication year / Godina izdavanja: **2023**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:410932>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-14**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

**ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA U BANKARSKOM
SEKTORU**

Mentorica:

Prof.dr.sc. Branka Ramljak

Studentica:

Kristina Radošević

Split, rujan 2023.

SADRŽAJ RADA

1. UVOD.....	1
1.1. Problem istraživanja	1
1.2. Predmet istraživanja.....	2
1.3. Istraživačka pitanja	4
1.4. Ciljevi istraživanja	4
1.5. Metode istraživanja.....	5
1.6. Doprinos istraživanja	6
1.7. Struktura i sadržaj rada.....	6
2. BANKARSKI SUSTAV U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	7
2.1. Poslovanje banaka i temeljna načela bankarskog poslovanja.....	7
2.2. Specifičnosti računovodstva banaka u RH.....	10
3. FINACIJSKI IZVJEŠTAJI KAO IZVOR INFORMACIJA O POSLOVANJU PODUZEĆA	12
3.1. Pojam financijskog izvještavanja	12
3.2. Zakonska regulativa financijskog izvještavanja	12
3.3. Ciljevi financijskog izvještavanja.....	14
3.4. Temeljni financijski izvještaji	15
3.4.1. Bilanca	16
3.4.2. Račun dobiti i gubitka	19
3.4.3. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti.....	21
3.4.4. Izvještaj o novčanim tokovima	22
3.4.5. Izvještaj o promjenama kapitala	24
3.4.6. Bilješke uz financijske izvještaje	25
4. POJAM I VRSTE ANALIZE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA.....	27
4.1. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja	27
4.1.1. Horizontalna analiza	27

4.1.2.	Vertikalna analiza	28
4.2.	Analiza putem pokazatelja	28
4.2.1.	Pokazatelji odnosa u bilanci banke.....	28
4.2.2.	Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka	30
4.2.3.	Pokazatelji profitabilnosti.....	31
4.2.4.	Pokazatelji investiranja.....	33
5.	EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE NA TEMELJU ODABRANIH BANAKA	35
5.1.	Odrednice odabranih banaka	35
5.1.1.	OTP Banka d.d.	35
5.1.2.	Zagrebačka Banka d.d.....	36
5.1.3.	Privredna Banka Zagreb d.d.	36
5.1.4.	Erste Banka d.d.....	37
5.2.	Pojedinačna financijska analiza banaka	37
5.3.	Komparativna analiza na temelju odabranih pokazatelja	66
6.	ZAKLJUČAK	75
	LITERATURA	77
	SAŽETAK	80
	SUMMARY	80
	POPIS ILUSTRACIJA	81

1. UVOD

1.1. Problem istraživanja

U ekonomiji, u nedostatku financijskih institucija, razina protoka kapitala između davatelja i korisnika sredstava putem financijskih tržišta vjerojatno bi bila ograničena. Stoga, financijske institucije imaju presudnu ulogu u olakšavanju toka kapitala od strana s viškom prema strankama s nedostatkom sredstava. (Saunders & Cornett Millon, 2006.)

Pod pojmom kreditna institucija podrazumijeva se pravno tijelo, koje je od nadležnog tijela dobilo odobrenje za obavljanje djelatnosti prikupljanja depozita ili drugih povratnih sredstava od javnosti te odobravanje kredita u vlastito ime. (Filipović, 2012.) U Hrvatskoj, kreditnom institucijom se smatra financijska institucija koja je dobila odobrenje za rad od Hrvatske narodne banke (HNB). Prema zakonu o kreditnim institucijama (NN 159/2013 i NN 19/2015), postoji nekoliko vrsta kreditnih institucija koje se mogu osnovati, uključujući banke, štedne banke i stambene štedionice. (NN 159/13)

Banke su ključne financijske institucije koje dominiraju financijskim sustavom u svim zemljama. Glavna uloga im je čuvanje štednje građana i poduzeća te osiguravanje gospodarskog prometa. Kroz investicijske i kreditne aktivnosti potiču rast i razvoj cjelokupnog gospodarstva. Obzirom na veliki broj poslova banaka, ali i njihovu funkciju u cjelokupnom gospodarstvu, teško je odrediti njihovu definiciju. Možemo izdvojiti sljedeće definicije:

„Banka je profitna organizacija kojoj je glavni posao nuđenje financijskih usluga. Tradicionalne usluge banke svode se na primanje depozita, koji su joj i izvor sredstava, te davanje kredita iz depozita, te pružanje usluga novčanih transakcija. Banke nude različite proizvode koji su fokusirani na poduzeća, stanovništvo ili na državu.“ (<https://rb.gy/3e73i>)

„Banka je financijska institucija koja je od Hrvatske narodne banke dobila odobrenje za rad i koja je osnovana kao dioničko društvo sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Banka se ne može upisati u sudski registar prije dobivanja odobrenja za rad Hrvatske narodne banke. Riječ »banka« ili izvedenicu te riječi ako je ista sadržana u nazivu tvrtke, može upisati u sudski registar i koristiti u pravnom prometu samo društvo koje je dobilo odobrenje za rad kao banka od Hrvatske narodne banke.“ (NN 84/2002)

“Banka je čimbenik novčanog i kreditnog sustava, ali i poslova koje se uobičajeno nazivaju bankarskim, a tijekom kojih nastaju odnosi u prometu novca i kredita, te nenovčanih financijskih oblika.” (Božina, 2008.)

U Republici Hrvatskoj djeluje 20 banaka i 1 stambena štedionica s ukupnim kapitalom od otprilike 60 milijardi kuna. Banke su od početka gospodarskog oporavka 2015. godine aktivno sudjelovale u pružanju kreditne i poslovne podrške rastućem dijelu gospodarstva i kućanstvima. Hrvatski bankarski

sustav ima stopu adekvatnosti kapitala ok oko 25% što ga svrstava među deset najbolje kapitaliziranih bankarskih sustava svijeta. (<https://rb.gy/qs6ds>)

Obzirom da banke spadaju u velike poduzetnike, njihova obaveza je sastavljanje i javno objavljivanje godišnjih financijskih izvještaja. Glavni cilj godišnjih financijskih izvještaja je pružanje realnih informacija o učinkovitosti poslovanja korisnicima. Informacije dostupne u financijskim izvještajima od velike su važnosti za donošenje poslovnih odluka širokog kruga korisnika (uprava, zaposlenici, regulatorna tijela, klijenti).

Problem ovog istraživanja je komparativnom analizom financijskih izvještaja Zagrebačke Banke, Privredne Banke Zagreb, Erste Banke i OTP Banke utvrditi uspješnost poslovanja i trendove u bankarskom sustavu Republike Hrvatske tijekom promatranog razdoblja, odnosno od 2019. do 2021. godine. Analizom će se obuhvatiti bilanca, račun dobiti i gubitka, izvješće o promjenama kapitala, izvješće o novčanim tokovima i bilješke uz financijske izvještaje kako bi dobili rezultate o financijskoj snazi banaka.

1.2. Predmet istraživanja

Nastavno na izneseni problem ovog istraživačkog rada proizlazi predmet ovog istraživanja. Predmet istraživanja je analiza financijskih izvještaja četiriju najvećih banaka u RH, odnosno Zagrebačke Banke d.d., Privredne Banke Zagreb d.d., Erste Banke d.d. i OTP Banke d.d. u promatranom trogodišnjem razdoblju (2019.-2021.), kako bismo dobili uvid u stanje u bankarskom sektoru.

Zagrebačka banka, kao najveća banka u Hrvatskoj, ističe se po raznovrsnosti proizvoda i usluga, tehnološkoj inovativnosti, širokoj mreži samouslužnih uređaja i impresivnim poslovnim rezultatima. S više od 60 tisuća korporativnih klijenata i preko 1,1 milijuna građana (ukupno 2,3 milijuna klijenata u sklopu Grupe Zagrebačke banke), prisutna je na tržištu Hrvatske. S tržišnim udjelom od 26 posto, neprikosnoveni je lider na bankarskom tržištu RH. (<https://rb.gy/fx6zg>)

Privredna banka Zagreb d.d., skraćeno PBZ, članica Intesa Sanpaolo Grupe, je moderna financijska institucija koja se ističe u hrvatskom bankarstvu svojim dugogodišnjim kontinuitetom i poviješću bankarskog poslovanja, te je druga najveća banka u Hrvatskoj već dugi niz godina. PBZ posluje na području cijele Republike Hrvatske, Slovenije i Bosne i Hercegovine, te zapošljava više od 4 tisuće zaposlenika. U 2021. godini, ukupna imovina banke iznosila je 104,63 milijarde kuna. (<https://rb.gy/s2hf3>)

Erste Banka d.d., nastala od jakih regionalnih banaka (Riječke banke, Bjelovarske, Trgovačke i Čakovečke banke), te djeluje pod tim imenom od kolovoza 2003. godine kao dio međunarodnog Erste Groupa, jednog od najvećih pružatelja financijskih usluga u srednjoj i istočnoj Europi, danas je to

moderna banka koja se ističe po veličini svoje aktive, zauzimajući treće mjesto na Hrvatskom tržištu. (<https://rb.gy/30ski>)

OTP banka d.d., sa sjedištem u Splitu, je četvrta najveća banka na domaćem bankarskom tržištu s ukupnom aktivom od 7,7 milijardi eura. Kroz svoju razgranatu mrežu poslovnica diljem Hrvatske, banka pruža usluge više od 500.000 klijenata u sektoru građanstva i gospodarstva. OTP banka d.d. je dio snažne i ugledne financijske grupacije koja je izrasla iz najjače mađarske banke. Danas, OTP Grupa je najbrže rastuća bankarska grupacija u srednjoj i istočnoj Europi. (<https://rb.gy/3twri>)

Financijski izvještaji pružaju informacije o financijskom položaju, odnosno financijskom toku poduzetnika. (Bešvir, 2008.) Prema Zakonu o računovodstvu u Republici Hrvatskoj, banke su obavezne sastavljati sljedeće godišnje financijske izvještaje: (NN 78/15; NN 116/18)

- Bilanca (izvještaj o financijskom položaju)
- Račun dobiti i gubitka
- Izvještaj o sveobuhvatnoj imovini
- Izvještaj o novčanim tokovima
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Bilješke uz financijske izvještaje

Analiza putem pokazatelja je čest način proučavanja financijskih izvještaja te predstavlja početnu fazu financijske analize poslovanja poduzeća. Povezivanje stavki iz izvješća omogućuje se identifikacijska veza među računima i puža mogućnost procjene financijskog stanja i poslovanja analiziranog poduzeća. (Žager, K. & Žager, L., 1999.)

U okviru analize poslovanja putem financijskih izvještaja odabranih poduzeća, provest će se horizontalna i vertikalna analiza, kao i analiza putem financijskih pokazatelja. Analiza putem pokazatelja obuhvaćat će različite skupine pokazatelja koji će pružiti uvid u financijsko stanje promatranih banaka. Vertikalna analiza ima za cilj procijeniti strukturu i udjel različitih stavki u financijskim izvještajima te identificirati njihovu važnost i doprinos ukupnoj financijskoj situaciji ili rezultatima poduzeća unutar svake godine pojedinačno. Dok će nam horizontalna analiza omogućiti otkrivanje trendova rasta ili pada u financijskim performansama i prepoznavanje važnih promjena ili događaja koji su utjecali na poslovanja odabranih poduzeća. Njome se prikazuje promjena pojedinih pozicija u financijskim izvještajima tijekom dužeg vremenskog razdoblja.

Kao jedna od najčešćih klasifikacija financijskih pokazatelja je podjela na sljedeće: (Vidučić, 2012.)

- pokazatelji likvidnosti banke
- pokazatelji zaduženosti banke
- pokazatelji profitabilnosti banke
- pokazatelji tržišne vrijednosti.

Ukratko, predmet ovog rada je prikupljanjem relevantnih financijskih podataka i provođenjem analiza financijskih pokazatelja unutar financijskih izvještaja najvećih banaka u Republici Hrvatskoj prikazati situaciju u bankarskom sektoru.

1.3. Istraživačka pitanja

Temeljem iznesenog problema i predmeta ovog istraživanja, postavljaju se sljedeća istraživačka pitanja, na koja će se ovim istraživanjem pokušati doći do što preciznijih odgovora:

- Kolika je značajnost bankarskog sustava u Republici Hrvatskoj?
- Koje su specifičnosti u računovodstvu kod poslovanja banaka?
- Koja je zakonska regulativa financijskog izvještavanja banaka u Republici Hrvatskoj?
- Koliko je analiza financijskih izvještaja relevantna za procjenu poslovanja banaka u Republici Hrvatskoj ?
- Kakav je trend kretanja financijskih pokazatelja odabranih banaka u Republici Hrvatskoj tijekom promatranog razdoblja?
- Postoji li značajna razlika u poslovanju odabranih banaka tijekom promatranog razdoblja?

1.4. Ciljevi istraživanja

Nastavno na izneseni predmet i problem istraživanja, te postavljena istraživačka pitanja, definiran je i sam cilj ovog istraživanja.

Glavni fokus ovog istraživanja biti će analiza financijskih izvještaja za četverogodišnje razdoblje, kojim će se dobiti uvid u uspješnost poslovanja četiriju najvećih banaka u Republici Hrvatskoj, odnosno Zagrebačke Banke, Privredne Banke Zagreb, OTP Banke i Erste Banke.

Nadalje, temeljem analize financijskih izvještaja i usporedbom dobivenih rezultata istraživanja, doći će se do zaključka o eventualnim značajnim razlikama u financijskim izvještajima banaka unutar bankarskog sektora Republike Hrvatske.

Osim toga, kako bi se došlo do glavnog cilja istraživanja, prvo je potrebno u teorijskom dijelu definirati pojmove vezane za financijske izvještaje banaka u Republici Hrvatskoj, kako bismo kroz empirijski došli do zaključka istraživanja.

1.5. Metode istraživanja

Pri izradi diplomskog rada bit će provedeno teorijsko i empirijsko istraživanje, pri čemu će se koristiti raznolika literatura (knjige, znanstveni članci i drugi stručni izvori), kao i dostupna literatura dostupna putem interneta. Za izradu empirijskog dijela rada, podaci koji su javno dostupni putem registra godišnjih financijskih izvještaja bit će korišteni kao glavni izvor informacija.

Uz navedeno, u radu će biti korištene određene znanstvene metode istraživanja, s ciljem prezentiranja što preciznijih rezultata istraživanja i donošenja zaključka. Metoda koje će se koristiti su: (Zelenika, 2000.)

- Metoda klasifikacije – sustavan i sveobuhvatan postupak razdvajanja općeg pojma na specifičnije i jednostavnije pojmove. U ovom radu će se primijeniti na klasifikaciju poslovanja banaka, odnosno prikazati i sustavno izložiti različite aktivnosti koje banke obavljaju. Također će se prikazati i objasniti pokazatelji uspješnosti poslovanja banaka.
- Metoda deskripcije – postupak opisivanja pojmova koji se istražuju, te utvrđivanja njihovih međusobnih odnosa. U ovom radu će se definirati i objasniti svi pojmovi povezani s predmetom i problemom istraživanja.
- Metoda komparacije – uključuje uočavanje i uspoređivanje sličnosti ili razlika kao i zajedničkih pojava, između dvaju ili više objekata/pojava. U ovom radu će se detaljno analizirati poslovanje odabranih banaka u RH u promatranom razdoblju.
- Metoda kompilacije – postupak primjene tuđih istraživačkih rezultata, opažanja, stavova i zaključaka. U ovom radu će se spomenuti istraživanja provedena u prethodnim razdobljima, koja mogu bitno doprinijeti boljem razumijevanju problema i predmeta istraživanja.
- Metoda analize – znanstveni postupak razlaganja cjelovitog elementa na sastavne dijelove, kako bi se pronašla veza, uzrok i posljedica te izveli zaključci za svaki element pojedinačno, kao i odnos prema drugim dijelovima ili cjelini.
- Metoda sinteze – suprotno metodi analize, ova metoda je postupak spajanja dijelova ili elemenata u cjelinu, sastavljanja pojedinačnih dijelova u složenije cjeline.
- Induktivna i deduktivna metoda – induktivna metoda podrazumijeva izvođenje zaključaka o općem sudu na temelju pojedinačnih stavki ili posebnih činjenica. Deduktivna metoda, s druge strane, koristi općenite zaključke za izvođenje pojedinačnih zaključaka.

1.6. Doprinos istraživanja

Temeljem detaljne analize i usporedbe financijskih izvještaja Zagrebačke Banke, Privredne Banke Zagreb, OTP Banke i Erste Banke utvrditi će se trendovi u bankarskom sektoru Republike Hrvatske u promatranom razdoblju, s naglaskom na poslovanje ovih četiriju najvećih banaka. Ključni doprinos ovog istraživanja leži u primjeni različitih analiza putem pokazatelja, horizontalne i vertikalne analize, koje pružaju jasan uvid u financijski položaj i uspješnost odabranih banaka u promatranom razdoblju.

Obzirom da se analizom financijskih izvještaja dobiva najprecizniji uvid u poslovanje banaka, te se mogu prepoznati trendovi u njihovom poslovanju i potencijalne prilike u daljnjem poslovanju, izuzetno je važna za upravu, djelatnike, regulatorna tijela i klijente. Uprava banaka koristi analizu kako bi ocijenila vlastito poslovanje i identificirala mogući daljnji rast na tržištu. Djelatnici su zainteresirani za analizu kako bi dobili uvid u sigurnost radnog mjesta i isplatu plaće. Regulatorna tijela koriste analizu za utvrđivanje poreznih osnovica. Klijenti i potencijalni klijenti se služe analizom jer im omogućuje da donesu informativne odluke o financijskoj sigurnosti, uslugama i kreditnoj sposobnosti banaka, te uspješnosti njihove poslovne suradnje.

1.7. Struktura i sadržaj rada

Ovaj diplomski rad sadržavat će šest poglavlja.

U uvodnom dijelu istraživanja definiran je problem i predmet istraživanja, pitanja na koja će se ovim istraživanjem pokušati doći do odgovora, te metode koje se koriste u postizanju ciljeva istraživanja.

Drugim dijelom rada prezentiraju se informacije o bankarskom sustavu u Republici Hrvatskoj, te specifičnosti računovodstva u bankama.

Treći dio rada, koji čini teorijski aspekt istraživanja, definira pojam analize financijskih izvještaja, te zakonsku regulativu i ciljeve izvještavanja. Uz to, prezentiraju se i temeljni financijski izvještaji.

U četvrtom poglavlju definiraju se i opisuju horizontalna i vertikalna analiza, te analize putem pokazatelja kao i način njihova izračuna. Odnosno, opisuju se metode koje će biti primjenjivane u empirijskom dijelu rada.

Empirijski dio rada, predstavlja peto poglavlje koje se odnosi na analizu putem financijskih pokazatelja te horizontalnu i vertikalnu analizu odabranih banaka u promatranom razdoblju. Njihovom komparativnom analizom prezentira se stanje na bankarskom sektoru Republike Hrvatske.

U posljednjem šestom dijelu rada se na temelju postavljenih pitanja u uvodnom dijelu i empirijskog istraživanja donosi zaključak istraživanja.

Na kraju slijedi sažetak rada, popis literature, tablica i slika.

2. BANKARSKI SUSTAV U REPUBLICI HRVATSKOJ

2.1. Poslovanje banaka i temeljna načela bankarskog poslovanja

Financijski sustav obuhvaća segmente financijskog tržišta, razne financijske institucije te integralni bankarski sektor. Primarni cilj financijskog sustava je poticanje pojedinaca i institucija na akumulaciju sredstava, te usmjeravanje tih sredstava prema financijskim institucijama koje dalje planiraju alokaciju u nove projekte i inicijative. Ovaj proces, koji podrazumijeva poticanje štednje i njezinu transformaciju u investicije, igra ključnu ulogu u ekonomiji. Taj proces ima suštinski utjecaj na rast gospodarstva, generiranje novih radnih mjesta i unapređenje standarda života. (Rose & Hudgins, 2015.)

Postojanje banaka je gotovo nužno za ekonomski napredak svakog društva. Međutim, njihova prisutnost, pozicija i doprinos socioekonomskom životu nisu konzistentni u svakoj zemlji. Rangiranje i funkcionalnost banaka su oblikovani različitim aspektima kao što su ekonomske uloge države, utjecaj tržišta, pravna regulativa i ostali ključni čimbenici koji oblikuju značaj i funkciju banaka unutar specifičnog ekonomskog okruženja. (Mrnjavac i sur., 2009.)

Banke su institucije koje kombiniraju funkcije primanja depozita i odobravanja kredita, te ih često nazivamo depozitno-kreditnim institucijama. Ovaj pojam obuhvaća različite financijske entitete, kao što su, štedno kreditne zadruge, uzajamne štedne banke, kreditne unije i poslovne banke. (Mishkin, 2010.) Njihova ključna uloga je posrednička, no ono što ih ističe među ostalim financijskim institucijama jest sposobnost da klijentima odobravaju kredite za specifična razdoblja prema njihovim osobnim potrebama. Prilikom odobravanja kredita za klijente, stvaraju se depoziti po viđenju, omogućujući klijentima da bilo kada povuku sredstva. Međutim, uslijed zakonodavnih propisa o nužnim bankovnim rezervama, banke su ovlaštene odobravati kredite samo unutar granica depozita koje primaju od klijenata. To rezultira oportunitetnim troškom, poznatim kao implicitni porez, koji se reflektira kroz višu kamatnu stopu za dužnike kredita ili nižu kamatnu stopu za štediše. Postoje četiri ključne značajke koje čine banke posebnima, a odnose se na visok stupanj financijske poluge, raznoliku strukturu zaduženja, značajno kreditiranje unutar financijskog sustava te strogu zakonsku regulaciju. Dok se prve tri karakteristike mogu pronaći i u drugim nefinancijskim institucijama, istinsku važnost banaka naglašava sustav osiguranja depozita i sveobuhvatna zakonska regulacija koja postavlja prepreke konkurenciji kako bi osigurala stabilnost bankarskog sektora. To je ključno zbog potencijalne prijetnje da bi kolaps banaka mogao ozbiljno ugroziti cijeli financijski sustav. (Dobrojević & Jagodić, 2018.)

U današnje vrijeme gotovo nema više potrebe za definiranjem banaka isključivo kao financijskih institucija, već se sada mogu nazivati jednostavno institucijama. Ovo sugerira da bankarsko poslovanje više nije ograničeno samo na financijske aktivnosti. Banke sve više nastoje unaprijediti svoje djelovanje

uvodeći nove proizvode i pružajući raznovrsne usluge svojim klijentima, koje ne spadaju u tradicionalne bankarske usluge. (Gregurek & Vidaković, 2011.) U suvremenom društvu, banke su bile prisiljene prihvatiti nove uloge kako bi očuvale svoju konkurentnost i odgovorile zahtjevima tržišta. Postoje različite aktivnosti koje banke obavljaju i raznovrsne usluge koje pružaju. Te uloge uključuju kreditne funkcije, usluge plaćanja, upravljanje likvidnošću, rizikom i povjereništvom, brokerske usluge, investicijsko bankarstvo i štedne usluge. (Rose & Hudgin, 2015.)

Bankarsko poslovanje se temelji na određenim načelima koja direktno utječu na svakodnevno poslovanje banaka i značajno oblikuju njihove strategijske smjerove.

Četiri osnovna načela (principa) bankarskog poslovanja su sljedeća: (Gregurek & Vidaković, 2013.)

1. Načelo urednog poslovanja i poslovnosti - ovo načelo naglašava potrebu za profesionalnim i zakonitim obavljanjem poslova banke, te poštivanje pravila i standarda koji reguliraju bankarsku industriju.
2. Načelo rentabilnosti - ovo načelo se fokusira na postizanje prihoda i profitabilnosti banke kroz različite aktivnosti, kao što su odobravanje kredita, pružanje financijskih usluga i investicijske aktivnosti.
3. Načelo likvidnosti - ovo načelo naglašava važnost održavanja adekvatnih izvora likvidnosti kako bi banka mogla zadovoljiti kratkoročne financijske obveze, isplaćivati depozite klijenata i ispunjavati druge financijske zahtjeve.
4. Načelo sigurnosti i efikasnosti ulaganja - ovo načelo se odnosi na upravljanje rizicima i ulaganje sredstava banke na način koji osigurava sigurnost uložених sredstava klijenata, ali istovremeno donosi odgovarajući povrat ulaganja i efikasnost.

Ova načela čine osnovu za uspješno poslovanje banaka, osiguravajući njihovu stabilnost, profitabilnost i zadovoljavanje potreba klijenata. (Gregurek & Vidaković, 2013.)

Kao financijske ustanove, banke provode raznovrsne financijske aktivnosti, a njihova uloga može varirati. Banke prihvaćaju depozite, oročavaju sredstva, odobravaju kredite, posreduju u transakcijama plaćanja te se bave mnogobrojnim drugim poslovima. Stoga je osnovna podjela bančinih poslova sljedeća: (Lovrinović & Ivanov, 2009.)

- Aktivni ili kreditni poslovi
- Pasivni (mobilizacijski) bankarski poslovi
- Vlastiti poslovi banke
- Neutralni (indiferentni / komisioni) bankarski poslovi

Aktivni poslovi banke obuhvaćaju djelatnosti u kojima banka djeluje kao zajmodavac, pružajući svojim klijentima kredite za različite svrhe. U ovim poslovima, banka obračunava aktivne kamatne stope. Takvi poslovi banke su podijeljeni na dvije glavne kategorije: kratkoročne, kao što su lombardni, diskontni, eskontni i kontokorentni krediti, te dugoročne, uključujući hipotekarne, građevinske i industrijske kredite.

Pasivni ili mobilizacijski bankarski poslovi odnose se na aktivnosti u kojima banka privlači depozite i sredstva od svojih klijenata te ih koristi kao izvor financiranja za svoje operacije. U ovim poslovima, banka obično plaća pasivne kamatne stope na depozite koje prima od svojih štediša i ulagača. Ovi poslovi omogućavaju banci da osigura potrebnu likvidnost i kapital za svoje poslovne aktivnosti, investicije i kreditiranje drugih klijenata.

Vlastiti bankarski poslovi se odnose na aktivnosti koje banka provodi izravno kako bi ostvarila dobit i povećala svoje prihode. Ovi poslovi uključuju ulaganja u financijske instrumente, trgovinu vrijednosnim papirima, upravljanje imovinom, kao i sudjelovanje u raznim investicijskim projektima. Cilj vlastitih bankarskih poslova je ostvarivanje povrata na kapital koji banka ima na raspolaganju, što pomaže u diversifikaciji prihoda i povećanju ukupne profitabilnosti banke.

Neutralni, indiferentni ili komisioni bankarski poslovi odnose se na transakcije u kojima banka djeluje kao posrednik između dviju strana i prima proviziju ili naknadu za svoje usluge. U ovim poslovima, banka olakšava transakcije, ali ne preuzima vlasništvo nad robom ili financijskim instrumentima koji se razmjenjuju. Umjesto toga, banka ostvaruje prihod putem provizija koje naplaćuje za svoje posredovanje. Ovi poslovi mogu uključivati posredovanje u kupoprodaji vrijednosnih papira, raznih usluga platnog prometa, valutnih transakcija i drugih trgovinskih aktivnosti.

Osim navedene podjele poslova banka prema bilančno-analitičkom okruženju, možemo izdvojiti i podjele poslova banaka prema ročnosti na kratkoročne, srednjoročne i dugoročne poslove, te prema načelu funkcionalnosti na poslove mobilizacije i koncentracije novčanih sredstava, kreditne poslove, komisione poslove, vlastite poslove, kontrolno-upravne i administrativno-planske poslove.

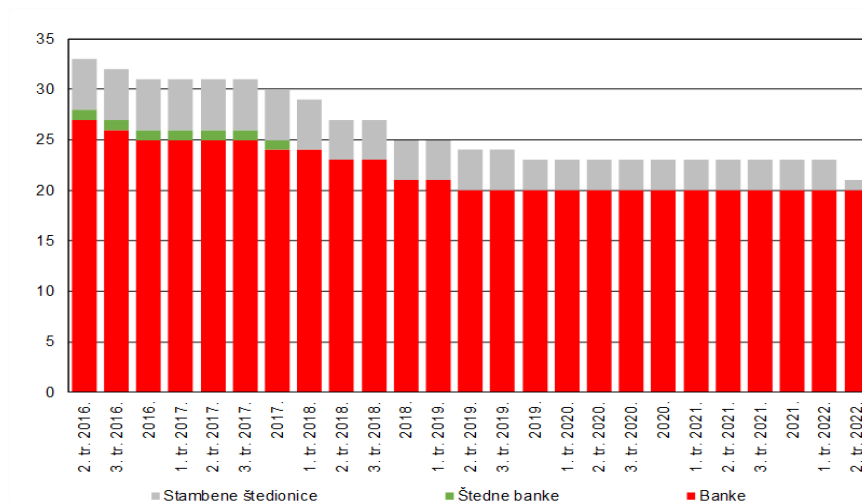
2.2. Specifičnosti računovodstva banaka u RH

U RH, najveći broj financijskih institucija čine kreditne institucije, posebno poslovne banke. Osim poslovnih banaka, prisutne su i jedna stambena štedionica, Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) kao razvojna i izvozna banka, te kredite institucije iz drugih zemalja članica Europske Unije. Pored kreditnih institucija, važni financijski posrednici su obvezni i dobrovoljni mirovinski fondovi, koji čine značajan udio u ukupnoj financijskoj imovini sustava. Ostali financijski posrednici uključuju i osiguravajuća društva, investicijske i novčane fondove, kao i društva za leasing i faktoring. Nadzor nad poslovanjem tih nebankovnih financijskih posrednika provodi Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (Hanfa), zajedno s aktivnostima regulatora Hrvatske narodne banke (HNB) i drugih nadzorno-regulatornih tijela. (<https://rb.gy/tbj1n>)

Osim Hrvatske narodne banke (HNB) i Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (Hanfa), važne su i aktivnosti drugih regulatornih tijela i pomoćnih financijskih institucija. Hrvatska agencija za osiguranje depozita (HAOD) štiti depozitare od gubitka njihovih sredstava u slučaju propasti kreditnih institucija, dok Uprava Ministarstva financija za gospodarstvo i financijski sustav priprema zakonodavne prijedloge iz područja financijskog poslovanja. Interese bankarskog sektora zastupaju Hrvatska udruga banaka (HUB) i Udruženje banaka pri Hrvatskoj gospodarskoj komori (HGK), kako pred nadzornim i regulatornim institucijama, tako i pred širom javnosti. Specijalizirane institucije koje pružaju usluge sudionicima na financijskim tržištima i u redovnom poslovanju obuhvaćaju Hrvatski registar obveza po kreditima (HROK), Središnji registar osiguranika (Regos) i Financijsku agenciju (Fina). (<https://rb.gy/tbj1n>)

Slika 1.

Broj kreditnih institucija u RH u razdoblju od 2016. do 2022. godine

Izvor: HNB, standardni prezentacijski format, dostupno na: <https://www.hnb.hr/-/spf> (21.06.2023.)

Računovodstveni sustav Republike Hrvatske reguliran je posebnim zakonima i propisima koji utvrđuju osnovna standarde, načela i postupke vođenja računovodstva u različitim vrstama poduzeća. Postoje četiri osnovna računovodstvena sustava koja su regulirana zakonima. Osnovna razlika ovis sustava je u priznavanju prihoda i rashoda, obračunu poreza te primjeni kontonog plana.

Četiri osnovna računovodstvena sustava uključuju:

1. Računovodstvo poduzetnika: Poduzetnici se kategoriziraju prema veličini (mikro, mali, srednji, veliki) temeljem financijskih pokazatelja. Bankama, kao velikim poduzetnicima, su propisane posebne obveze u skladu s tom klasifikacijom.
2. Računovodstvo neprofitnih organizacija: Ovaj sustav primjenjuju organizacije koje nisu usmjerene na profit, kao što su udruge i druge neprofitne institucije.
3. Računovodstvo proračuna i proračunskih korisnika: Proračuni različitih razina vlasti i institucija koriste ovaj sustav za evidentiranje financijskih transakcija.
4. Računovodstvo obrtnika i slobodnih zanimanja: Ovaj sustav se primjenjuje na samostalne obrtnike i osobe koje obavljaju slobodna zanimanja.

Banke su klasificirane kao veliki poduzetnici prema zakonu. Zbog prirode njihovog poslovanja i važne uloge u financijskom sustavu, zahtjevi za izvještavanje su posebni. Primjena odgovarajućih računovodstvenih standarda i pravilno financijsko izvještavanje doprinose transparentnosti, tržišnoj disciplini i ostvarivanju regulativnih ciljeva.

3. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI KAO IZVOR INFORMACIJA O POSLOVANJU PODUZEĆA

3.1. Pojam financijskog izvještavanja

U današnje vrijeme, da bi održala svoju konkurentsku poziciju i razinu uspješnosti, banka se suočava s potencijalnim utjecajem nebankovnih institucija na profitabilnost i performanse poslovanja, osobito u kontekstu novih izazivača poput Revoluta i sličnih. Obzirom na dinamično okruženje, banka mora prilagoditi svoje strategije vanjskim uvjetima, proširiti paletu bankarskih proizvoda i usluga te istražiti inovativne radne metode i tehnike. Povijesne informacije o poslovanju iz prošlosti često služe kao osnova za donošenje odluka i definiranje strateških smjernica koje će značajno oblikovati poslovanje u budućnosti. (Pavković, 2004.)

Financijski izvještaji, poznati i kao godišnji računi, financijski izvještaji ili računovodstveni izvještaji, reflektiraju računovodstvenu sliku poduzeća i otkrivaju njegovu ekonomsku strukturu. Ovi izvještaji prikazuju ekonomske aktivnosti koje su provedene unutar poduzeća tijekom određenog vremenskog razdoblja. (<https://rb.gy/l1u0t>) Oni predstavljaju posljednju fazu obrade računovodstvenih podataka i služe kao nositelji informacija iz računovodstva. Njihova glavna svrha leži u obavještanju relevantnih korisnika o financijskom zdravlju poduzeća i njegovim poslovnim uspjesima. (Žager i sur., 2008.)

Financijski izvještaji nisu sveobuhvatni u smislu pružanja svih potrebnih informacija korisnicima za donošenje ekonomskih odluka. Oni uglavnom reflektiraju financijske rezultate prošlih događaja i nisu obogaćeni nefinancijskim podacima. Uobičajeno je da se financijski izvještaji sastavljaju pod pretpostavkom da će poduzeće poslovati bez vremenskog ograničenja i da će nastaviti svoje aktivnosti i u predvidivoj budućnosti. (Vujević, 2009.)

3.2. Zakonska regulativa financijskog izvještavanja

Financijski izvještaji banaka u Republici Hrvatskoj regulirani su nizom zakona i propisa koji se bave bankarskim poslovanjem, računovodstvom i financijskim izvještavanjem. Neki od ključnih zakona koji se odnose na financijsko izvještavanje banaka u RH uključuju:

1. Zakon o računovodstvu (NN 120/2016): Ovaj Zakon regulira razne aspekte povezane s računovodstvom poduzetnika. To uključuje klasifikaciju i grupiranje poduzetnika, vođenje knjigovodstvenih dokumenata, primjenu standarda financijskog izvještavanja i tijelo koje donosi te standarde, pripremu godišnjih financijskih izvještaja te konsolidaciju takvih izvještaja. Također se bavi izvješćivanjem o plaćanjima u javnom sektoru, revizijom godišnjih financijskih izvještaja i godišnjih izvješća, sadržajem godišnjih izvješća te njihovom javnom

objavom. Također obuhvaća Registar godišnjih financijskih izvještaja i provođenje nadzora u tom kontekstu. (NN 78/2015)

2. Zakon o kreditnim institucijama (NN 159/2013): Ovim zakonom se regulira sljedeće:
 - Uvjeti vezani uz osnivanje, poslovanje i prekid rada kreditnih institucija sa sjedištem u RH, uz nadzor njihove aktivnosti.
 - Uvjeti koje moraju zadovoljiti pravne osobe sa sjedištem izvan RH da bi mogle pružati bankovne i/ili financijske usluge unutar RH.
 - Javne objave informacija od strane HNB-a u području bonitetne regulative i nadzora kreditnih institucija. (NN 159/2013)
3. Zakon o računovodstvu banaka (NN 147/2003): ovaj zakon propisuje specifične računovodstvene i financijske standarde koje banke moraju slijediti prilikom vođenja svojih poslovnih knjiga i izvještavanja o financijskim informacijama. Cilj zakona je osigurati transparentnost, dosljednost i pouzdanost financijskih izvještaja banaka. Zakon obuhvaća različite aspekte računovodstva banaka, uključujući načine vrednovanja imovine i obveza, izvještavanje o kamatama, troškovima i prihodima, te druge računovodstvene postupke specifične za bankarski sektor. Također, zakon može sadržavati odredbe o reviziji financijskih izvještaja i druge relevantne aspekte. (NN 147/2003)
4. Zakon o bankama (NN 84/2002): Ovim Zakonom reguliraju se osnovna pravila i uvjeti potrebni za osnivanje, poslovanje i prestanak rada banke te nadzor nad njenim poslovanjem. Ovaj Zakon definira banku kao financijsku instituciju koja je dobila dozvolu za rad od Hrvatske narodne banke te je osnovana kao dioničko društvo sa sjedištem unutar Republike Hrvatske. Navodi se kako se Banka ne može službeno registrirati sve dok ne dobije odobrenje za rad od Hrvatske narodne banke. Samo ona društva koja su dobila takvu dozvolu smiju koristiti izraz "banka" ili njegove varijacije u svojim nazivima tvrtki i u pravnom poslovanju. Iznimno, druga društva mogu koristiti ovaj izraz u nazivima i poslovanju ako su ovlaštena drugim zakonima. (NN 84/2002)
5. Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci (HNB) (NN 75/2008): Ovim zakonom regulira se sljedeće: (NN 75/2008)
 - Status, uloga, ciljevi, zadaće i organizacija HNB-a, kao i druge bitne točke za njezino funkcioniranje i djelovanje.
 - Odnos Hrvatske Narodne Banke s Republikom Hrvatskom, kreditnim institucijama, međunarodnim organizacijama i institucijama Europske unije.

- Zadaci i ovlasti HNB-a nakon ulaska Republike Hrvatske u EU.
 - Zadaci i ovlasti HNB-a nakon što je euro postalo službena valuta Republike Hrvatske.
 - Republika Hrvatska jamči za obveze HNB-a.
6. Zakon o porezu na dobit (NN 115/2016): Ovaj zakon regulira tko su porezni obveznici poreza na dobit u Hrvatskoj, uključujući trgovačka društva, pravne i fizičke osobe, tuzemne poslovne jedinice inozemnih poduzetnika te određene fizičke osobe i organizacije, osim ako nisu izuzeti ili ako njihova gospodarska djelatnost ne bi stvorila nepoštenu konkurenciju. Uz to ovaj zakon regulira oporezivanje dobiti, što se odražava i u financijskim izvještajima banaka. (NN 115/2016)
7. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI): Iako ne zakon, MSFI se primjenjuju na financijsko izvještavanje banaka u skladu s međunarodnim standardima. Za financijsko izvještavanje banaka, primjenjuju se sljedeći relevantni MSFI-ji:
- MSFI 7 - Ovaj standard se odnosi na informacije koje financijske institucije, kao što su banke, moraju pružiti u vezi s financijskim instrumentima, uključujući procjenu vrijednosti pravednosti.
 - MSFI 9 - Ovaj standard obuhvaća računovodstveni tretman i vrednovanje financijskih instrumenata, uključujući klasifikaciju, mjerenje i priznavanje gubitaka na financijske instrumente.
 - MSFI 13 - Ovaj standard se primjenjuje prilikom određivanja vrijednosti pravednosti imovine, obveza i financijskih instrumenata.
 - MSFI 15 - Ovaj standard se primjenjuje za prepoznavanje i mjerenje prihoda od ugovora s klijentima, što uključuje i prihode koje banke generiraju kroz svoje usluge.
 - MSFI 16 - Iako banke nisu nužno u središtu ovog standarda, određeni najmovi, kao što su najam poslovnih prostora, mogu se primijeniti i na financijsko izvještavanje banaka.

Ovaj zakonski i regulatorni okvir zajedno pruža osnovne smjernice i oblikuje strukturu financijskog izvještavanja banaka u Hrvatskoj, što osigurava transparentnost, preciznost i usklađenost s međunarodnim standardima. Treba istaknuti da zakoni i propisi podložni promjenama, pa se preporučuje redovito praćenje najnovijih informacija iz relevantnih izvora.

3.3. Ciljevi financijskog izvještavanja

Svrha financijskog izvještavanja, u ovom slučaju banaka, je davanje što većeg broj informacija zainteresiranim korisnicima o financijskom statusu poduzeća i rezultatima poslovanja. Ovaj proces

informiranja podrazumijeva prezentiranje svih bitnih informacija na način koji je prepoznatljiv i razumljiv osobama koje su ciljna publika. (Žager i sur.,2008.)

Financijske izvještaje poduzeća koriste raznolike interesne skupine s različitim ciljevima. Osnovna podjela korisnika izvještaja je na unutarnje i vanjske korisnike.

Interni korisnici financijskih izvještaja poduzeća su osobe ili skupine unutar samog poduzeća koje koriste ove izvještaje za upravljanje i donošenje odluka u svakodnevnim operacijama i stratezijskim planiranjima, dok su eksterni korisnici osobe ili skupine izvan poduzeća koji se oslanjaju na ove izvještaje za različite svrhe. Evo nekoliko primjera internih i eksternih korisnika:

- Investitori - Osobe ili skupine koji su uložili kapital u poduzeće i žele ocijeniti njegovu financijsku izvedbu kako bi donijeli informirane investicijske odluke.
- Vjerovnike - Osobe, financijske institucije ili entiteti koji su posudili novac poduzeću i žele osigurati da poduzeće ima sposobnost vraćanja dugova.
- Menadžment - Interno vodstvo poduzeća koristi financijske izvještaje kako bi pratilo izvedbu, ocijenilo profitabilnost i donosilo strateške odluke.
- Konkurencija - Druga poduzeća u istoj industriji analiziraju financijske izvještaje kako bi dobila uvid u konkurentske prednosti i strategije.
- Zaposlenici - Radnici žele razumjeti financijsku stabilnost poduzeća, što može utjecati na njihovu sigurnost radnih mjesta i kompenzaciju.
- Regulatorne agencije - Nadzorne i regulatorne agencije zahtijevaju financijske izvještaje kako bi osigurale usklađenost s propisima i normama.
- Analitičari - Financijski analitičari i agencije koriste izvještaje za ocjenu performanse poduzeća i davanje preporuka investitorima.
- Mediji i javnost - Informacije iz financijskih izvještaja često su važne za novinare, analitičare i opću javnost kako bi razumjeli ekonomske i poslovne trendove.
- Vlasnici i dioničari - Osobe koje posjeduju dionice ili udjele u poduzeću koriste financijske izvještaje kako bi pratili vrijednost svojih investicija.
- Potencijalni partneri - Poduzeća koja razmatraju suradnju, partnerstvo ili preuzimanje koriste financijske izvještaje za procjenu vrijednosti i rizika.

3.4. Temeljni financijski izvještaji

Osnovni financijski izvještaji koje je, prema Zakonu o računovodstvu (ZOR), banka dužna provoditi su: (NN 120/2016)

- Temeljni financijski izvještaji koje banka mora provoditi su:
- Bilanca (izvješće o financijskom položaju)
- Račun dobiti i gubitka (RDG)
- Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
- Izvještaj o novčanim tokovima
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Bilješke uz financijske izvještaje

Slika 2. *Temeljni financijski izvještaji*

Izrada autora prema Zakonu o računovodstvu, Narodne novine, broj 120/16., članak 19.

Skupno promatrani, navedeni financijski izvještaji pružaju sliku o financijskom statusu određene banke, omogućavajući donošenje adekvatnih i razboritih poslovnih odluka.

3.4.1. *Bilanca*

Bilanca, također poznata kao izvještaj o financijskom položaju, predstavlja dokument koji pruža pregled imovine, obveza i vlastitog kapitala poduzeća u određenom trenutku. Ovaj izvještaj služi kao temelj za izračunavanje stopa povrata investitorima i procjenu strukture kapitala u poslovanju poduzeća.

Da sažmemo, bilanca je financijski izvještaj koji pruža trenutačni prikaz imovine, obveza i vlastitog kapitala poduzeća, kao i iznos koji su dioničari uložili. Ovaj dokument se često koristi zajedno s drugim ključnim financijskim izvještajima za provođenje temeljne analize ili izračunavanje financijskih omjera.. (<https://rb.gy/8kb9g>)

Bilanca se sastoji od dvaju osnovnih dijelova, aktive (imovina) i pasive (kapital i obveze). Pri sastavljanju bilance važno je osigurati ravnotežu između aktive i pasive.

$$\text{AKTIVA} = \text{PASIVA}$$

ILI

$$\text{IMOVINA} = \text{KAPITAL} + \text{OBVEZE}$$

Aktiva poduzeća podijeljena je u dvije osnovne kategorije: dugotrajnu (također poznatu kao stalna ili fiksna imovina) i kratkotrajnu imovinu (koja se također naziva tekuća ili obrtna imovina). Kratkotrajna imovina obuhvaća dio imovine koji se očekuje pretvoriti u novac unutar razdoblja kraćeg od godinu dana, uzimajući u obzir normalni tijek poslovnih aktivnosti. Kratkotrajna imovina uključuje sljedeće elemente (Žager, K. & Žager, L., 2008.):

- Gotovinu (sredstva na računima i u blagajni)
- Potraživanja (iznos koji se očekuje naplatiti od kupaca, zaposlenika, države i drugih izvora)
- Financijsku imovinu (kao što su kratkoročni krediti, kupljeni vrijednosni papiri, depoziti i kaucije, te ostala kratkoročna ulaganja)
- Zalihe (uključujući sirovine i materijale, proizvodne komponente, gotove proizvode i trgovačke zalihe)

Dugotrajna imovina predstavlja onaj dio ukupne imovine poduzeća koji ostaje u postojećem obliku tijekom duljeg vremenskog razdoblja i postepeno se konvertira u novac kroz više obračunskih razdoblja (dulje od godine dana). Dugotrajna imovina obuhvaća sljedeće kategorije: (Žager, K. & Žager, L., 2008.)

- Dugotrajna materijalna imovina, koja obuhvaća resurse kao što su zemljište, zgrade, postrojenja i oprema, alati, te inventar za uredske i operativne svrhe, kao i vozila.
- Dugotrajna nematerijalna imovina, koja uključuje troškove istraživanja i razvoja, patente, licence, koncesije te goodwill, tj. pozitivan ugled i vrijednost povezana s imenom ili brandom poduzeća.
- Dugotrajna financijska imovina, koja se sastoji od danih kredita, depozita i kaucija, vrijednosnih papira te dugoročnih depozita kod banaka, kao i ostalih dugotrajnih financijskih investicija.
- Dugotrajna potraživanja, koja uključuju potraživanja za kreditima, potraživanja od povezanih poduzeća i ostala dugotrajna potraživanja od različitih izvora.

Pasiva bilance obuhvaća izvore financiranja i obveze poduzeća. To uključuje kapital (vlasničke izvore) i obveze (financijske obveze prema vanjskim izvorima). Kapital predstavlja ulaganja vlasnika i zadržane zarade, dok obveze uključuju kratkoročne i dugoročne financijske obveze. Pasiva bilance mora biti izjednačena s aktivom bilance, odražavajući način financiranja poduzeća.

Tablica 1.

Struktura bilance banke

Naziv pozicije	AOP oznaka
IMOVINA	
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	1
Novac u blagajni	2
Novčana potraživanja od središnjih banaka	3
Ostali depoziti po viđenju	4
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	5
Izvedenice	6
Vlasnički instrumenti	7
Dužnički vrijednosni papiri	8
Kredit i predujmovi	9
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 11. do 13.)	10
Vlasnički instrumenti	11
Dužnički vrijednosni papiri	12
Kredit i predujmovi	13
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	14
Dužnički vrijednosni papiri	15
Kredit i predujmovi	16
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	17
Vlasnički instrumenti	18
Dužnički vrijednosni papiri	19
Kredit i predujmovi	20
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	21
Dužnički vrijednosni papiri	22
Kredit i predujmovi	23
Izvedenice – računovodstvo zaštite	24
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	25
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	26
Materijalna imovina	27
Nematerijalna imovina	28
Porezna imovina	29
Ostala imovina	30
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	31
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	32
OBVEZE	
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	33
Izvedenice	34
Kratke pozicije	35
Depoziti	36
Izdani dužnički vrijednosni papiri	37
Ostale financijske obveze	38
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	39
Depoziti	40
Izdani dužnički vrijednosni papiri	41
Ostale financijske obveze	42
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	43
Depoziti	44
Izdani dužnički vrijednosni papiri	45
Ostale financijske obveze	46
Izvedenice – računovodstvo zaštite	47

Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	48
Rezervacije	49
Porezne obveze	50
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	51
Ostale obveze	52
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	53
Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	54
KAPITAL	
Temeljni kapital	55
Premija na dionice	56
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	57
Ostali vlasnički instrumenti	58
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	59
Zadržana dobit	60
Revalorizacijske rezerve	61
Ostale rezerve	62
(–) Trezorske dionice	63
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	64
(–) Dividende tijekom poslovne godine	65
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	66
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	67
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	68

Izrada autora prema: <https://eho.zse.hr/>

3.4.2. Račun dobiti i gubitka (RDG)

Račun dobiti i gubitka (RDG) je financijski izvještaj koji prezentira sve prihode, troškove i na kraju ostvarenu dobit i gubitak poduzeća tokom određenog vremenskog perioda, obično tijekom jedne poslovne godine. Ovaj izvještaj omogućava uvid u ukupne prihode generirane iz poslovnih aktivnosti poduzeća, kao i rashode koje je imalo u istom razdoblju. Na temelju tih informacija, RDG izračunava neto dobitak ili gubitak poduzeća za to razdoblje, čime omogućuje analizu financijske uspješnosti i profitabilnosti.

Kao što smo prethodno spomenuli, ključne komponentne ovog izvještaja obuhvaćaju prihode i rashode, a razlika između njih određuje rezultat razdoblja, tj. dobitak ili gubitak.

Prihod predstavlja povećanje ekonomske vrijednosti tijekom određenog obračunskog razdoblja, bilo kroz priljev sredstava ili povećanje imovine, što rezultira rastom kapitala, izuzev doprinosa sudionika u temeljnom kapitalu. (Balek, 2006.)

Rashodi označavaju smanjenje ekonomske vrijednosti tijekom obračunskog razdoblja, kroz odljev sredstava ili stvaranje obveza, što uzrokuje smanjenje kapitala i ima cilj poticanja prihoda ili dobiti. (Balek, 2006.)

PRIHODI – RASHODI = FINANCIJSKI REZULTAT

PRIHODI > RASHODI = DOBIT

PRIHODI < RASHODI = GUBITAK

Vrijedno je razlikovati četiri ključna pojma: utrošci, troškovi, izdaci i rashodi. Utrošci se odnose na fizičko ulaganje materijalnih i drugih resursa kako bi se postigli željeni rezultati. Troškovi su financijski izrazi resursa koje je potrebno žrtvovati za postizanje određenog cilja. Izdaci predstavljaju novčane odljeve iz blagajne ili računa. Rashodi predstavljaju troškove nastale tijekom konkretnog obračunskog razdoblja. (Balek, 2006.)

Tablica 2.

Struktura računa dobiti i gubitka (RDG) banke

Naziv stavke	AOP
Kamatni prihodi	1
(Kamatni rashodi)	2
(Rashodi od temeljnog kapitala koji se vraća na zahtjev)	3
Prihodi od dividende	4
Prihodi od naknada i provizija	5
(Rashodi od naknada i provizija)	6
Dobici ili (–) gubici po prestanku priznavanja financijske imovine i financijskih obveza koje nisu mjerene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	7
Dobici ili (–) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama koje se drže radi trgovanja, neto	8
Dobici ili gubici po financijskoj imovini kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	9
Dobici ili (–) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	10
Dobici ili (–) gubici od računovodstva zaštite, neto	11
Tečajne razlike [dobit ili (–) gubitak], neto	12
Dobici ili (–) gubici po prestanku priznavanja nefinancijske imovine, neto	13
Ostali prihodi iz poslovanja	14
(Ostali rashodi iz poslovanja)	15
Ukupno prihodi iz poslovanja, neto (1. – 2. – 3. + 4. + 5. – 6. + od 7. do 14. – 15.)	16
(Administrativni rashodi)	17
(Amortizacija)	18
Dobici ili (–) gubici zbog promjena, neto	19
(Rezervacije ili (–) ukidanje rezervacija)	20
(Umanjenje vrijednosti ili (–) ukidanje umanjivanja vrijednosti po financijskoj imovini koja nije mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak)	21
(Umanjenje vrijednosti ili (–) ukidanje umanjivanja vrijednosti ulaganja u društva kćeri, zajedničke podružnice i pridružena društva)	22
(Umanjenje vrijednosti ili (–) ukidanje umanjivanja vrijednosti po nefinancijskoj imovini)	23
Negativni goodwill priznat u dobiti ili gubitku	24

Udio dobiti ili (–) gubitka od ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva obračunatih metodom udjela	25
Dobit ili (–) gubitak od dugotrajne imovine i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju koje nisu kvalificirane kao poslovanje koje se neće nastaviti	26
Dobit ili (–) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti (16. – 17. – 18. + 19. – od 20. do 23. + od 24. do 26.)	27
(Porezni rashodi ili (–) prihodi povezani s dobiti ili gubitkom iz poslovanja koje će se nastaviti)	28
Dobit ili (–) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti (27. – 28.)	29
Dobit ili (–) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje se neće nastaviti (31. – 32.)	30
Dobit ili (–) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje se neće nastaviti	31
(Porezni rashodi ili (–) prihodi povezani s poslovanjem koje se neće nastaviti)	32
Dobit ili (–) gubitak tekuće godine (29. + 30.; 34. + 35.)	33
Pripada manjinskom udjelu [nekontrolirajući udjeli]	34
Pripada vlasnicima matičnog društva	35

Izrada autora prema: <https://eho.zse.hr/>

3.4.3. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

Poduzetnici koji su obveznici Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, odnosno veliki poduzetnici, dužni su pripremiti Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, uz ostale financijske izvještaje koje sastavljaju i drugi poduzetnici. Ovaj izvještaj, osim što prikazuje dobitak ili gubitak tijekom tekuće godine, također obuhvaća i ostalu sveobuhvatnu dobit.

Tablica 3.

Struktura izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti

IZVJEŠTAJ O SVEOBUHVAATNOJ DOBITI	
Dobit ili (-) gubitak tekuće godine	36
Ostala sveobuhvatna dobit (38. + 50.)	37
Stavke koje neće biti reklasificirane u dobit ili gubitak (od 39. do 45. + 48. + 49.)	38
Materijalna imovina	39
Nematerijalna imovina	40
Aktuarski dobici ili (-) gubici na mirovinskim planovima pod pokroviteljstvom poslodavca	41
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje namijenjene za prodaju	42
Udjel ostalih priznatih prihoda i rashoda od subjekata koji se obračunava metodom udjela	43
Promjene fer vrijednosti vlasničkih instrumenata mjerenih po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	44
Dobici ili (–) gubici od računovodstva zaštite vlasničkih instrumenata mjerenih po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	45
Promjene fer vrijednosti vlasničkih instrumenata mjerenih po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit [zaštićena stavka]	46
Promjene fer vrijednosti vlasničkih instrumenata mjerenih po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit [instrument zaštite]	47
Promjene fer vrijednosti financijskih obveza mjerenih po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak koje se pripisuju promjenama u kreditnom riziku	48

Porez na dobit koji se odnosi na stavke koje neće biti reklasificirane	49
Stavke koje je moguće reklasificirati u dobit ili gubitak (od 51. do 58.)	50
Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje [efektivni udjel]	51
Preračunavanje stranih valuta	52
Zaštite novčanih tokova [efektivni udjel]	53
Instrumenti zaštite od rizika [elementi koji nisu određeni]	54
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	55
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje namijenjene za prodaju	56
Udjel ostalih priznatih prihoda i rashoda od ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	57
Porez na dobit koji se odnosi na stavke koje je moguće reklasificirati u dobit ili (–) gubitak	58
Ukupna sveobuhvatna dobit tekuće godine (36. + 37.; 60. + 61.)	59
Pripada manjinskom udjelu [nekontrolirajući udjel]	60
Pripada vlasnicima matičnog društva	61

Izrada autora prema: <https://eho.zse.hr/>

3.4.4. Izvještaj o novčanim tokovima

Izvještaj o novčanom toku, jedan od ključnih izvještaja tvrtke, kreira se temeljem analize promjena u gotiovini i novčanim ekvivalentima tijekom određenog razdoblja. Također, pruža uvid u likvidnost poslovanja banke, prikazujući ulaz i izlaz novca i novčanih ekvivalenata.

Prema odredbama Zakona o računovodstvu (NN 121/14), izvještaj o novčanim tokovima dužna su sastavljati sva poduzeća u RH, osim onih poduzeća koja pripadaju kategoriji malih poduzetnika.

Glavni cilj izvještaja o novčanim tokovima je pružiti svim korisnicima informacije o novčanim priljevima i odljevima nastalim uslijed provedenih poslovnih aktivnosti, te o svim investicijskim i financijskim aktivnostima tvrtke tijekom određenog vremenskog razdoblja.

Izvještaj o novčanom toku prati tri ključne aktivnosti:

- Poslovne aktivnosti - povezane s redovnim poslovanjem tvrtke, uključujući kratkotrajnu imovinu, obveze i amortizaciju.
- Investicijske aktivnosti – proizlaze iz ulaganja i dezinvestiranja u stvarnu i financijsku imovinu.
- Financijske aktivnosti - uključuju prikupljanje sredstava za poslovanje i investicije te servisiranje obveza.

Izvještaj o novčanom toku može se izraditi putem izravne (direktne) ili neizravne (indirektne) metode. Izravna metoda specificira sve primitke i izdatke novca, a kod indirektne metode neto dobit ili gubitak se prilagođava za transakcije koje nisu novčane te prihode i rashode povezane s financiranjem novčanih tokova.

Tablica 4. Struktura izvještaja o novčanim tokovima

Naziv pozicije	AUP
POSLOVNE AKTIVNOSTI PREMA DIREKTNOJ METODI	
Naplaćena kamata i slični primici	1
Naplaćene naknade i provizije	2
(Plaćena kamata i slični izdaci)	3
(Plaćene naknade i provizije)	4
(Plaćeni troškovi poslovanja)	5
Neto dobiti / gubici od financijskih instrumenata po fer vrijednosti u računu dobiti i gubitka	6
Ostali primici	7
(Ostali izdaci)	8
POSLOVNE AKTIVNOSTI PREMA INDIREKTNOJ METODI	
Dobit/(gubitak) prije oporezivanja	9
Usklađenja:	
Umanjenja vrijednosti i rezerviranja	10
Amortizacija	11
Neto nerealizirana (dobit)/gubitak od financijske imovine i obveza po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	12
(Dobit)/gubitak od prodaje materijalne imovine	13
Ostale nenovčane stavke	14
PROMJENE U IMOVINI I OBVEZAMA IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	
Sredstva kod Hrvatske narodne banke	15
Depoziti kod financijskih institucija i krediti financijskim institucijama	16
Kredit i predujmovi ostalim komitentima	17
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	18
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže radi trgovanja	19
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti kojima se aktivno ne trguje, a vrednuju se prema fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	20
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se obvezno vode po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	21
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se vode po amortiziranom trošku	22
Ostala imovina iz poslovnih aktivnosti	23
Depoziti od financijskih institucija	24
Transakcijski računi ostalih komitenata	25
Štedni depoziti ostalih komitenata	26
Oročeni depoziti ostalih komitenata	27
Izvedene financijske obveze i ostale obveze kojima se trguje	28
Ostale obveze iz poslovnih aktivnosti	29
Naplaćene kamate iz poslovnih aktivnosti [indirektna metoda]	30
Primljene dividende iz poslovnih aktivnosti [indirektna metoda]	31
Plaćene kamate iz poslovnih aktivnosti [indirektna metoda]	32
(Plaćeni porez na dobit)	33
Neto novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti (od 1. do 33.)	34
ULAGAČKE AKTIVNOSTI	
Primici od prodaje / plaćanja za kupnju materijalne i nematerijalne imovine	35
Primici od prodaje / plaćanja za kupnju ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate	36
Primici od naplate / plaćanja za kupnju vrijednosnih papira i drugih financijskih instrumenata koji se drže do dospeljeća	37
Primljene dividende iz ulagačkih aktivnosti	38

Ostali primici / plaćanja iz ulagačkih aktivnosti	39
Neto novčani tokovi iz ulagačkih aktivnosti (od 35. do 39.)	40
FINANCIJSKE AKTIVNOSTI	
Neto povećanje/(smanjenje) primljenih kredita iz financijskih aktivnosti	41
Neto povećanje/(smanjenje) izdanih dužničkih vrijednosnih papira	42
Neto povećanje/(smanjenje) instrumenata dopunskoga kapitala	43
Povećanje dioničkoga kapitala	44
(Isplaćena dividenda)	45
Ostali primici/(plaćanja) iz financijskih aktivnosti	46
Neto novčani tokovi iz financijskih aktivnosti (od 41. do 46.)	47
Neto povećanje/(smanjenje) novca i novčanih ekvivalenata (34. + 40. + 47.)	48

Izrada autora prema: <https://eho.zse.hr/>

3.4.5. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvješće o promjenama kapitala analizira sve izmjene na računima vlasničkog kapitala u određenom razdoblju. Ovo izvješće pruža pregled svih izmjena glavnice između dva datuma bilance, te obuhvaća detalje o dioničkom kapitalu i rezervama.

Unutar ovog izvješća, prikazuju se sve stavke koje objašnjavaju ukupne dobitke i gubitke u tom razdoblju, uključujući i one koje, prema MRS-ovima, nisu izražene u RDG-u, već se direktno evidentiraju kao promjene u kapitalu. To znači da se u izvješću o promjenama kapitala, osim promjena ukupnog uloženog i ostvarenog kapitala, prikazuju i promjene koje su izravno pripisane glavnici.

Tablica 5.

Struktura izvještaja o promjenama kapitala

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA KAPITALA								
Redni broj	Vrsta promjene kapitala	Raspoloživo dioničarima matičnog društva						
		Dionički kapital	Trezorske dionice	Zakonske, statutarne i ostale rezerve	Zadržana dobit / gubitak	Dobit / gubitak tekuće godine	Nerealizirana dobit/gubitak s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju	Manjinski udjel
1	Stanje 1. slijedeća tekuće godine							
2	Promjena računovodstvenih politika i ispravci pogrešaka							
3	Prepravljen stanje 1. slijedeća tekuće godine (1.+2.)							
4	Prodaja financijske imovine raspoložive za prodaju							
5	Promjena fer vrijednosti portfelja financijske imovine raspoložive za prodaju							
6	Porez na stavke izravno priznate ili prenijete iz kapitala i rezervi							
7	Ostali dobiti i gubici izravno priznati u kapitalu i rezervama							
8	Neto dobiti/gubici priznati izravno u kapitalu i rezervama (4.+5.+6.+7.)							
9	Dobit/(gubitak) tekuće godine							
10	Ukupno priznati prihodi i rashodi za tekuću godinu (8.+9.)							
11	Povećanje/smanjenje dioničkog kapitala							
12	Kupnja/prodaja trezorskih dionica							
13	Ostale promjene							
14	Prijenos u rezerve							
15	Isplata dividende							
16	Raspodjela dobiti (14.+15.)							
17	Stanje na 31. 12. tekuće godine (3.+10.+11.+12.+13.+16.)							

Izrada autora prema Odluci o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja kreditnih institucija (NN 30/2017), (2017.)

3.4.6. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje su dodatne informacije i pojašnjenja koja prate osnovne financijske izvještaje kako bi korisnicima omogućili dublje razumijevanje poslovanja poduzeća i financijskih rezultata. Mogu uključivati objašnjenja o politikama računovodstva, metodologijama procjena, praksama amortizacije, teškoćama u naplati potraživanja, informacije o transakcijama s povezanim stranama te drugim značajnim događajima ili uvjetima.

Bilješke su posebno važne za analitičare, investitore, vjerovnike i druge korisnike financijskih izvještaja jer im omogućuju bolje razumijevanje specifičnih detalja, rizika i prilika vezanih za poslovanje poduzeća. Sastavljaju se u skladu s računovodstvenim standardima, kao što su MSFI, kako bi osigurale dosljednost i usklađenost izvješća s priznatim standardima. Ponekad bilješke mogu sadržavati informacije o budućim događajima, planovima i rizicima koji mogu utjecati na financijski položaj poduzeća.

Tablica 6.

Prikaz izvanbilančnih stavki u bilješkama

R.B. Pozicije	Pozicija
1.	Garancije
2.	Akreditivi
3.	Mjenice
4.	Okvirni krediti i obveze financiranja
5.	Ostale rizične klasične izvanbilančne stavke
6.	Ročnice
7.	Opcije
8.	Swapovi
9.	Ostali terminski poslovi
10.	Ostali derivati

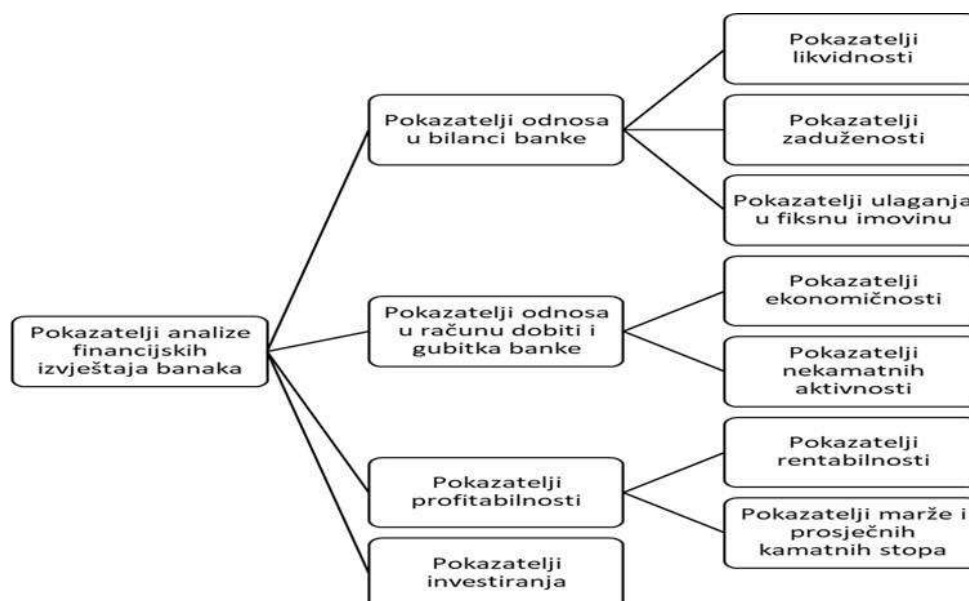
Izrada autora prema Zakonu o računovodstvu, NN 62/08., članak 3.

4. POJAM I VRSTE ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Analiza financijskih izvještaja obuhvaća postupke i tehnike koje se primjenjuju kako bi se detaljno razumjeli financijski podaci iz izvještaja te izveli zaključci o financijskom položaju, performansama i potencijalnim rizicima poduzeća.

Slika 3.

Skupine pokazatelja analize financijskih izvještaja banaka

Izrada autora prema: Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L.: Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, str 299.

4.1. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja

4.1.1. Horizontalna analiza

Horizontalna analiza financijskih izvješća obično se provodi usporedbom numeričkih pokazatelja iz godišnjih izvještaja. Na ovaj način omogućuje se usporedba vrijednosti iz različitih vremenskih razdoblja, kao i praćenje promjena u pojedinim stavkama izvještaja. Kako bi horizontalna analiza bila što korisnija, preporučljivo je koristiti podatke za više godina kako bi se prepoznale specifične trendove i omogućilo donošenje kvalitetnih poslovnih odluka. Ova analiza često koristi određenu godinu kao osnovnu referentnu točku za usporedbu s ostalim godinama, te omogućuje usporedbe svake godine s prethodnom. (Bolfek i sur., 2012.)

Prednosti horizontalne analize uključuju:

- Identifikacija trendova - Omogućuje prepoznavanje dugoročnih trendova u financijskim performansama poduzeća, što može pomoći u planiranju budućih poslovnih strategija.
- Otkrivanje abnormalnosti - Ovom analizom mogu se otkriti neočekivane promjene koje zahtijevaju daljnje istraživanje. Na primjer, nagli pad prihoda može ukazivati na probleme u poslovanju.
- Usporedba s ciljevima - Omogućuje usporedbu stvarnih rezultata s postavljenim ciljevima ili očekivanjima te identificiranje odstupanja.

Međutim, važno je uzeti u obzir da horizontalna analiza ne daje potpunu sliku situacije. Promjene u financijskim podacima mogu biti rezultat različitih čimbenika, uključujući tržišne uvjete, sezonske fluktuacije ili strateške odluke.

$$\text{Postotak promjene} = 100 * \left(\frac{\text{iznos promjene}}{\text{iznos u baznoj godini}} \right)$$

4.1.2. Vertikalna analiza

Vertikalnom analizom financijskih izvještaja omogućuje se dublji uvid u strukturu i udjele pojedinih stavki u ukupnoj aktivi i pasivi unutar bilance ili prihodima i rashodima u RDG-u. Ova tehnika omogućuje usporedbu udjela svake stavke u odnosu na odabranu referentnu vrijednost, koja se obično označava kao 100% ili 1.

Prednost vertikalne analize je što omogućuje brzu identifikaciju relativnog značaja svake stavke u odnosu na cjelokupnu strukturu. Ovo je korisno za prepoznavanje ključnih komponenata koje utječu na financijsku poziciju i performansu poduzeća. Također, omogućuje usporedbu s prethodnim razdobljima ili konkurentima.

$$\frac{\text{udio}}{\text{cjelina}} * 100$$

4.2. Analiza putem pokazatelja

4.2.1. Pokazatelji odnosa u bilanci banke

Temeljem informacija iz najvažnijeg financijskog izvještaja, bilance, formiraju se pokazatelji odnosa unutar bilance banke koji služe za procjenu financijske stabilnosti i pozicije banke. Stoga, potreba za razvojem više pokazatelja postoji kako bi se obuhvatili različiti aspekti poslovanja. Ovi pokazatelji mogu se svrstati u tri kategorije:

- Pokazatelji likvidnosti banke
- Pokazatelji zaduženosti banke
- Pokazatelji ulaganja u fiksnu imovinu

Tablica 7.

Pokazatelji odnosa u bilanci banke

Pokazatelji odnosa u bilanci banke	
Pokazatelj likvidnosti	
Pokazatelj tekuće likvidnosti	Kratkoročna aktiva / kratkoročna pasiva
Odnos danih kredita i primljenih depozita	Dani krediti / primljeni depoziti
Odnos kratkoročne aktive i ukupnih kredita	Kratkoročna aktiva / ukupni dani krediti
Pokazatelji zaduženosti	
Koeficijent vlastitog financiranja	Ukupan kapital / ukupna aktiva
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze / ukupna aktiva
Stupanj samofinanciranja klijenata	Komercijalna aktiva / komercijalna pasiva
Pokazatelji ulaganja u fiksnu imovinu	
Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu	Fiksna imovina / kapital
Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu i udjele	Fiksna imovina + udjeli / kapital

Izrada autora prema: Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L.: Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, str. 300. - 302.

> Pokazatelji likvidnosti banke

Pokazatelji likvidnosti banke pokazuju sposobnost poslovnog subjekta da pravovremeno podmiri svoje kratkoročne obveze, a izračunavaju se na temelju podataka iz bilance. Kada se raspravlja o likvidnosti banke kao specifične institucije, likvidnost se odnosi na sposobnost osiguranja adekvatnih gotovinskih sredstava, posebno kroz lako unovčivu imovinu, uz prihvatljive troškove i unutar razumnog vremenskog okvira. Da bi pružila sve bitne informacije, banka je obvezna pratiti rokove dospijea pojedinih sredstava i obveza. Nadalje, detaljniji pregled stavki bilance i usklađenost rokova u bilanci trebaju biti navedeni u bilješkama kako bi se koristili kao osnova za izračunavanje pokazatelja. (Žager i sur.,2017.)

Pokazatelj trenutne likvidnosti uspoređuje kratkoročnu imovinu banke s kratkoročnom pasivom. Kratkoročna imovina banke obuhvaća svu imovinu i plasmane s dospijecom unutar godine dana. Povećanje ovog pokazatelja je povoljno jer ukazuje na veću likvidnost banke.

Dodatni pokazatelji likvidnosti uključuju odnos između izdanih kredita i primljenih depozita te omjer kratkoročne aktive i ukupnih kredita. Ovdje vrijedi pravilo da veći pokazatelj ukazuje na višu razinu likvidnosti banke.

> **Pokazatelji zaduženosti banke**

Pokazatelji zaduženosti procjenjuju u kojoj mjeri se banka oslanjala na vanjske izvore financiranja u odnosu na vlastiti kapital. Koeficijent vlastitog financiranja je omjer kapitala i ukupne imovine, a pokazuje koliko imovine je podržano vlastitim kapitalom. U situaciji s manjom zaduženosti, rizik poslovanja banke je niži, što rezultira većim vrijednostima ovog pokazatelja. Osim vlastitog kapitala, imovina može biti financirana i vanjskim obvezama, što je vidljivo iz usporedbe obveza i ukupne aktive poduzeća, odnosno koeficijenta zaduženosti. Povećanje ovog koeficijenta ukazuje na veću zaduženost banke. U kontekstu zaduženosti, bitno je i kako se sredstva prikupljena od klijenata banke koriste za kreditiranje. Stupanj samofinanciranja klijenata ukazuje na tu dinamiku. Veći stupanj samofinanciranja implicira manju zaduženost banke. (Žager i sur., 2017.)

> **Pokazatelji ulaganja u fiksnu imovinu**

Pokazatelji ulaganja u fiksnu imovinu daju uvid u to koliko je banka investirala u stalne materijalne resurse koji se koriste u njenom poslovanju. Ovi pokazatelji pomažu razumjeti koliko efikasno banka upravlja svojim dugotrajnim imovinskim resursima i kako se ta imovina koristi u generiranju prihoda. Uz to banka može ulagati i u udjele, ali obzirom da u Republici Hrvatskoj sekundarno tržište vrijednosnim papirima nije dovoljno razvijeno, ovi se udjeli smatraju manje likvidnim dijelovima aktive te rizičnima.

4.2.2. Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka

Dok nam bilanca pruža uvid u likvidnost banke, račun dobiti i gubitka (RDG) nam prikazuje poslovni uspjeh poduzeća. Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka su podijeljeni u sljedeće kategorije:

- **Pokazatelji ekonomičnosti poslovanja**
- **Pokazatelji nekamatnih aktivnosti banke**

Tablica 8.

Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka

Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka	
Pokazatelji ekonomičnosti	
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	ukupni prihodi / ukupni rashodi
Odnos kamatnih prihoda i rashoda	kamatni prihod / kamatni rashod
Odnos ukupnog prihoda i troškova	ukupan prihod / operativni troškovi i vrijednosna usklađivanja
Pokazatelji nekamatnih aktivnosti banke	
Marža nekamatnih prihoda	neto kamatni prihod / ukupni prihod
Udio neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu	neto prihod od naknada (provizija) / ukupan prihod

Izrada autora prema: Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L.: Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, str. 303. – 304.

> Pokazatelji ekonomičnosti

Ovi pokazatelji analiziraju omjer prihoda i rashoda te ukazuju na učinkovitost poslovanja. Cilj je postići što veći prihod uz što manji rashod, odnosno ostvariti najveći prihod po jedinici rashoda.

Jedan od ključnih pokazatelja ekonomičnosti je omjer ukupnog prihoda i operativnih troškova, koji mjeri koliko prihoda je ostvareno u odnosu na troškove poslovanja. Odnos ukupnog prihoda i troška zaposlenika koristan je za internu analizu, jer pomaže u praćenju troškova osoblja koji često čine značajan dio ukupnih troškova banke. Osim ovog, moguće je izračunati i parcijalne pokazatelje ekonomičnosti prema potrebama analize, uvijek razmatrajući odnos određenih prihoda i rashoda.

> Pokazatelji nekamatnih aktivnosti banke

Ovi pokazatelji se fokusiraju na specifične aktivnosti banke koje nisu vezane uz kamate. Oni pomažu u razumijevanju performansi i uspješnosti banke u tim specifičnim područjima.

4.2.3. Pokazatelji profitabilnosti

Ovi financijski pokazatelji pružaju uvid u sposobnost banke da ostvaruje dobit iz svojih aktivnosti. Oni pomažu analizirati koliko uspješno banka generira profit u odnosu na različite varijable. Mogu se podijeliti na:

> Pokazatelji rentabilnosti

Ovi pokazatelji se koriste za analizu koliko učinkovito banka generira profit u odnosu na različite faktore. Također, pružaju uvid u sposobnost banke da ostvari dobit u odnosu na različite varijable.

Kao najznačajnije pokazatelje rentabilnosti izdvajamo: (Fabijančić, 2020.)

- ROA, kao pokazatelj profitabilnosti imovine banke, upotrebljava neto dobit i ukupnu imovinu kako bi prikazao postotak neto dobiti u odnosu na ukupnu imovinu banke. Kada omjer ROA premašuje 1, ukazuje na profitabilnost ulaganja u dionice banke. Glavna prednost ovog pokazatelja je zanemarivanje financijske poluge, no nedostatak leži u propuštanju uzimanja u obzir zaduženosti banke i izvanbilančnih stavki u nazivniku izračuna. Općenito, „zdravije“ banke imaju ROA između 1% i 2%. Taj raspon varira od države do države zbog faktora poput kamatnih stopa, konkurencije, regulacija i drugih utjecaja. Ako je ROA manji od 1%, banka se smatra slabije profitabilnom, dok se vrijednost veća od 2% povezuje s visokom profitabilnošću. Kada ROA padne ispod 0%, to ukazuje na poslovanje banke s gubitkom.
- ROE, kao stopa profitabilnosti vlasničkog kapitala, upotrebljava neto dobit nakon oporezivanja i ukupni kapital kako bi izrazio postotak dobiti u odnosu na vlasnički kapital. Ovaj omjer procjenjuje povrat na vlasnički kapital, pružajući vlasnicima banke informaciju o tome koliko dobiti generira svaki dio vlasničkog kapitala. Visina ovog pokazatelja varira prema relativnom udjelu vlasničkog kapitala u banci i sposobnosti menadžmenta da iskoristi resurse na profitabilan način. Njegova prednost leži u konzistentnosti među različitim industrijama, omogućujući lakšu usporedbu. Glavni nedostatak je osjetljivost na promjene financijske poluge. Prihvatljiva vrijednost ROE-a smatra se unutar raspona od 10% do 20%. Vrijednost veća od 20% ukazuje na visoku profitabilnost banke, dok vrijednost ispod 10% sugerira nisku profitabilnost.

Tablica 9. Sedam osnovnih razlika pokazatelja ROE i ROA

	ROE	ROA
1	Iznos dobiti kojeg društvo dobije od ulaganja dioničara	Mjeri koliko gospodarski subjekt zarađuje na temelju uložених resursa
2	Dužnička financijska poluga nije uključena u ROE	Dug koji je uključen u bilancu (ukupna imovina = obveze + vlasnički kapital)
3	Pomaže u procjeni učinkovitosti kapitala	Fokusira se na operativno upravljanje i ocjenjuje učinkovitost
4	Može uključivati poželjne dividende u izračun	Ne uzima u obzir preferiranu dividendu za izračun
5	Formula za izračun: Neto dobit / Kapital dioničara	Formula za izračun: Neto dobit / Ukupna imovina
6	Viši ROE ne ukazuje nužno na izvanredne performanse	Pruža bolji uvid u financijsku uspješnost poslovanja
7	Viši ROE i ROA zajedno mogu ukazivati na solidnu dobit	Visok ROE uz nizak ROA može biti obmanjujući za poslovnu uspješnost

Izrada autora prema: Hr. Edukacija (2020), Razlike ROA i ROE, raspoloživo na: <https://hr.education-wiki.com/2321287-roe-vs-roa> (16.07.2023.)

> Pokazatelji marže i prosječnih kamatnih stopa

Ovi pokazatelji omogućuju bankama da analiziraju efikasnost svojih kamatnih operacija, prate promjene u kamatnim prihodima i troškovima te donose informirane odluke u vezi sa svojim kamatnim aktivnostima.

Unutar ove skupine pokazatelja, ističe se marža kamata ili neto kamatna marža kao ključni pokazatelj. Neto kamatna marža uspostavlja odnos kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne aktive. Pri analizi marže kamata važno je razmotriti faktore koji na njih utječu. Kamatna marža prvenstveno je ovisna veličini banke i njezinoj poziciji u konkurenciji, okruženju u kojem banka djeluje, veličini aktive, veličini i razvijenosti financijskog sustava države i drugim čimbenicima. Poželjno je da marža kamata bude veća jer to ukazuje na veći financijski učinak i povoljniju situaciju. (Žager i sur., 2017.)

Pored pokazatelja neto kamatne marže, za banku su značajni i pokazatelji marže naknada. Poželjna situacija za banku je ona u kojoj su marža kamata i marža naknada veće. Obično je znak uspješnog poslovanja kad banka može pokriti maržu operativnih troškova maržom kamata, dok bi se poslovni rezultat banke trebao eliminirati iz marže naknada. (Žager i sur., 2017.)

Tablica 10.

Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti	
Pokazatelji rentabilnosti	
Rentabilnost (profitabilnost) kapitala (ROA)	neto dobit / ukupna aktiva
Rentabilnost (profitabilnost) imovine (ROE)	neto dobit / kapital
Rentabilnost (profitabilnost)	Prihodi od vlasničkih vrijednosnih / udjeli
Pokazatelji marže i prosječnih kamatnih stopa	
Kamatna marža	neto prihod od kamata / ukupna aktiva
Marža naknada	neto prihod od naknada / ukupna aktiva
Marža operativnih troškova	Operativni troškovi / ukupna aktiva
Koeficijent efikasnosti zaposlenika	neto dobit / ukupan broj zaposlenika
Prosječna aktivna kamatna stopa	prihod od kamata / prosječna kamatonosna aktiva
Prosječna pasivna kamatna stopa	rashodi od kamata / prosječna kamatonosna pasiva

Izrada autora prema: Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L.: Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, str. 305. – 306.

4.2.4. Pokazatelji investiranja

Pokazatelji investiranja predstavljaju mjerne veličine koje omogućuju analizu uspješnosti ulaganja u dionice ili vrijednosne papire poduzeća. Ovi pokazatelji pomažu investitorima i analitičarima da procijene profitabilnost i atraktivnost ulaganja u određenu kompaniju. Osim financijskih izvještaja, za

izračun tih pokazatelja potrebni su podaci o dionicama, posebno broj dionica i njihova tržišna vrijednost. Dobit po dionici i isplaćena dividenda po dionici prikazuju koliko novčanih sredstava se generira po svakoj dionici.

Neki od najvažnijih pokazatelja investiranja, koji najviše zanimaju dioničare banke, uključuju ukupnu rentabilnost i rentabilnost dividende. Također, među pokazatelje investiranja spadaju i omjer cijena i dobiti po dionici te omjer isplata dividendi.

Tablica 11.

Pokazatelji investiranja

Pokazatelji investiranja	
Dobit (zarada) po dionici (EPS)	neto dobit / broj dionica
Dividenda po dionici (DPS)	Dio neto dobiti za dividende / broj dionica
Ukupna rentabilnost dionice	Dobit po dionici (EPS) / tržišna cijena dionice (PPS)
Dividendna rentabilnost dionice	Dividenda po dionici (DPS) / tržišna cijena dionice (PPS)
Odnos cijene i dobiti – zarade (P/E)	Tržišna cijena dionice (PPS) / dobit po dionici (EPS)
Odnos isplate dividendi	Dividenda po dionici (DPS) / dobit po dionici (EPS)

Izrada autora prema: Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L.. Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, str. 307.

5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE NA TEMELJU ODABRANIH BANAKA

5.1. Odrednice odabranih banaka

5.1.1. OTP Banka d.d.

OTP banka d.d. Hrvatska je podružnica mađarske OTP Banke, koja je jedna od najrazvijenijih financijskih institucija u središnjoj i istočnoj Europi. OTP banka Hrvatska je prisutna na hrvatskom tržištu i pruža različite bankarske usluge za svoje klijente, uključujući usluge štednje, kredite, kartice, online bankarstvo i druge financijske proizvode.

OTP banka je tijekom godina stekla prisutnost na hrvatskom tržištu putem različitih akvizicija i spajanja s drugim bankama. Ova banka je tijekom godina prošla kroz nekoliko značajnih promjena, uključujući preuzimanje drugih banaka kao što je Splitska banka i Banco Popolare Croatia. U nastavku je slijed spajanja i preuzimanja banaka iz povijesti OTP Banke d.d. koja su rezultirala formiranjem banke kakvu danas poznajemo: (Časopis za djelatnik OTP banke i Splitske banke, 2018.)

- 1955.: Osnovana Dubrovačka banka
- 1956.: Osnovana Istarska banka
- 1957.: Osnovane Dalmatinska banka i Sisačka banka
- 1965.: Osnovana Splitska banka
- prosinca 2000.: Dalmatinska banka postaje vlasnikom 87% dionica Istarske banke
- siječnja 2002.: Dalmatinska banka preuzima 84% dionica Sisačke banke
- veljače 2002.: Dalmatinska banka preuzima 100% dionica Dubrovačke banke
- lipnja 2002.: Spajanje Dalmatinske banke, Istarske bake i Sisačke banke u Novu banku
- svibnja 2004.: Završen proces informatičke integracije Nove banke
- kolovoza 2004.: Sjedište Nove banke preseljeno u Zadar
- rujna 2004.: Savjet Hrvatske narodne banke dao prethodnu suglasnost za pripajanje Dubrovačke banke Novoj banci
- listopada 2004.: Pravno i tehničko spajanje Nove i Dubrovačke banke
- travnja 2014.: Savjet Hrvatske narodne banke odobrio OTP banci stjecanje većinskog udjela u Banco Popolare Croatia (BPC)
- travnja 2014.: OTP banka završila preuzimanje Banco Popolare Croatia (BPC)
- prosinca 2014.: OTP banka završila pravni postupak pripajanja Banco Popolare Croatia (BPC)
- svibnja 2017.: OTP banka završila preuzimanje Splitske banke
- prosinca 2018.: OTP banka završila pravni postupak pripajanja Splitske banke

OTP banka d.d. danas zauzima četvrto mjesto po veličini na hrvatskom tržištu banaka, a njen ukupni

kapital iznosi 49,5 milijardi kuna. Banka ima preko 2000 zaposlenika, unutar više od 100 poslovnica širom Republike Hrvatske. U sektorima građanstva i gospodarstva, banka pruža svoje usluge više od pola milijuna klijenata. Sjedište banke nalazi se u Splitu, dok se dio centralnih i poslovnih funkcija nalazi u Zagrebu i Zadru, uz poslovne centre u Varaždinu, Puli, Dubrovniku i Osijeku. (<https://rb.gy/3twri>)

5.1.2. Zagrebačka Banka d.d. (ZABA)

Zagrebačka banka (ZABA), vodeća banka u Hrvatskoj i članica UniCredita, ima dugu povijest koja seže do 1914. godine kada je osnovana kao Gradska štedionica. Kroz promjene imena i udruživanja s drugim bankama, postala je Zagrebačka banka, koja je 1989. postala prva suvremena dionička banka u bivšoj državi. Uz to, ostvarila je i niz prvih dostignuća, kao prva banka u RH koja je primjenjivala međunarodne računovodstvene standarde (MRS) 1991. godine i osnovala Upravu i Nadzorni odbor 1995. godine. Dionice banke su uvrštene na Zagrebačku burzu 1995. godine, a nakon toga i na Londonsku burzu. Zagrebačku banku su 1997. godine ocijenile tri inozemne agencije za rejting, dok su financijski časopisi proglasili najboljom domaćom bankom iste godine. Također je osvojila brojne nagrade, uključujući zlatne i kristalne kune za financijske uspjehe, donatorsku godinu, partnerstvo s poduzetnicima i doprinos u zaštiti okoliša. (<https://rb.gy/tpp2q>)

Od 2002., Zagrebačka banka čini dio Grupe UniCredit, jedne od najjačih financijskih grupacija u Europi s velikom mrežom poslovnica i klijenata na 17 ključnih tržišta. Banka zadržava svoju vodeću poziciju na domaćem tržištu i postiže uspjeh kao članica UniCredita. (<https://rb.gy/tpp2q>)

5.1.3. Privredna Banka Zagreb d.d. (PBZ)

Privredna banka Zagreb d.d. (PBZ), dio je Intesa Sanpaolo Grupe. U RH se ističe kao moderna financijska institucija u vrhu hrvatskog bankarstva s dugom poviješću. Osnovana je 1966. godine kao nasljednica Banke Narodne Republike Hrvatske, osnovane 1962. godine. Postala je dioničko društvo (d.d.) 1989. godine. U prosincu 1999. godine, Banca Commerciale Italiana (BCI) je kupila nešto više od 66% dionica Privredne banke Zagreb d.d., dok je Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka zadržala 25% udjela plus dvije dionice. 2000. godine, Banca Commerciale Italiana (BCI) postaje dio Gruppo Intesa, vodeće talijanske bankarske grupacije, čime Privredna Banka Zagreb postaje članica jedne od najvećih europskih bankarskih grupacija. To je otvorilo nove mogućnosti rasta i razvoja, uvođenja novih proizvoda i poboljšanja poslovnih procesa i korporativnog upravljanja. PBZ je bila prva na tržištu koji je 2000. godine započela s implementacijom internetskog bankarstva i zadržala vodeću poziciju u primjeni novih tehnologija sve do danas.¹(<https://rb.gy/s2hf3>)

¹Privredna Banka Zagreb d.d. (2023.): O nama, raspoloživo na: <https://www.pbz.hr/gradjani/Nas-svijet/Tko-smo-mi.html> (23.07.2023.)

5.1.4. Erste Banka d.d.

Erste&Steiermarkische Bank d.d., osnovana 1.08.2003., a potječe od regionalnih banaka (Riječke banke, Bjelovarske, Trgovačke i Čakovečke banke). Danas je to moderna banka koja je treća najveća banka u Hrvatskoj po veličini aktive i dio međunarodne Erste Grupe. Banka kontinuirano ulaže u digitalni razvoj kako bi pružila inovativne i kreativne usluge klijentima. Erste banka je prva u Hrvatskoj koja je uvela inovacije poput debitne kartice s chip tehnologijom, mogućnost online zahtjeva za kredite i račune te mobilnog bankarstva. Banka je također poznata po uspješnim marketinškim kampanjama i komunikaciji, što je prepoznato kroz brojne osvojene nagrade. (<https://rb.gy/30ski>)

Erste banka u brojkama: (<https://rb.gy/30ski>)

- Treća prema visini aktive u RH
- Više od 960 tisuća korisnika
- 114 poslovnica, 703 bankomata
- 12 komercijalnih centara i 7 profitnih centara, 8 poduzetničkih centara
- Više od 2500 zaposlenih, a na razini grupe U RH više od 3100

5.2. Pojedinačna financijska analiza banaka

OTP Banka d.d.

Horizontalnom analizom bilance OTP Banke d.d., uspoređene su 2020. i 2021. godina s baznom 2019. godinom.

Uspoređujući 2020. godinu s baznom, primjećuje se da je ukupna imovina porasla za 3 postotna poena. Ovaj rast je rezultat značajnog povećanja imovine namijenjene prodaji koja bilježi rast od čak 8300 postotnih poena, dok je najznačajniji pad od 99 postotnih poena zabilježen kod ulaganja u ovisna društva. Slično tome, u 2021. godini ukupna imovina bila je veća od bazne za 11 postotnih poena.

Što se tiče obveza one su, također, rasle pa je tako 2020. godine zabilježen porast za 2 postotna poena, a u 2021. godini porast od 13 postotnih poena u odnosu na baznu 2019.. Tom povećanju najviše su pridonijele financijske obveze koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak koje su imale najznačajniji rast u dvije promatrane godine, u 2020. za 294 postotna poena, a u 2021. godini za 158 postotnih poena.

Tablica 12.

Horizontalna analiza bilance OTP Banke d.d. za period 2019.-2021. god.

U milijunima HRK	2019.	2020.	2021.
Imovina			
Novac, tekući računi kod banaka i sredstva kod HNB-a	100	94	117
Zajmovi i potraživanja od banaka	100	39	4
Financijska imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	100	107	95
Zajmovi i potraživanja od komitenata	100	110	120
Vlasničke vrijednosnice koje se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	100	78	83
Dužničke vrijednosnice koje se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	100	91	85
Financijska imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku	100	100	149
Ulaganja u ovisna društva	100	1	87
Nekretnine i oprema	100	90	76
Imovina s pravom korištenja	0	0	0
Imovina koja se klasificira prema MSFI 16	0	0	0
Ulaganja u nekretnine	100	100	137
Nematerijalna imovina	100	70	56
Odgođena porezna imovina	100	259	145
Potraživanje poreza na dobit	0	0	0
Ostala imovina	100	153	100
Imovina namijenjena prodaji	100	8400	0
Ukupno imovina	100	103	113
Obveze			
Obveze prema drugim bankama	100	139	45
Obveze prema komitentima	100	102	117
Ostala pozajmljena sredstava	100	88	122
Financijske obveze koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	100	394	258
Rezervacija za obveze i troškove	100	103	98
Odgođene porezne obveze	0	0	0
Obveza poreza na dobit	0	0	0
Obveze po osnovi najma MSFI16	100	101	98
Ostale obveze	100	75	101
Ukupne obveze	100	102	113
Dionički kapital i rezerve			
Dionički kapital	100	100	100
Premija na izdane dionice	100	100	100
Statutarne i zakonske rezerve	100	100	127
Rezerva fer vrijednosti	100	81	67
Ostale rezerve	100	100	3
zadržana dobit	100	120	149
Ukupni dionički kapital i rezerve	100	104	109
Ukupno obveze i dionički kapital i rezerve	100	103	113

Izrada autora prema Godišnjim izvješćima OTP banke dostupnim na <https://www.otpbanka.hr/o-nama/godisnja-izvjesca>

Kod horizontalne analize računa dobiti i gubitka OTP Banke d.d. zabilježen je porast prihoda u obje promatrane godine u odnosu na baznu godinu.. U 2020. godini ukupni prihodi su porasli za 6 postotnih poena, kao i u 2021. godini. Najveći porast prihoda zabilježen je u prihodima od trgovanja i ostalim prihodima, od 249 postotnih poena u 2020. godini i 197 postotnih poena u 2021. godini.

Rashodi od kamata su u promatranim godinama padali, u 2020. godini za 38 postotnih poena, a u 2021. godini za 62 postotna poena. Rashodi od naknada i provizija su pali za 16 postotnih poena, a zatim porasli za 8 postotnih poena. Zabilježen je i pad ostalih troškova poslovanja, dok su troškovi po zaposleniku rasli.

Analizom je utvrđeno i smanjenje dobiti tekuće godine u 2020. godini za 57 postotnih poena, dok je u 2021. godini zabilježen rast dobiti tekuće godine za 9 postotnih poena u odnosu na baznu 2019. godinu.

Tablica 13.

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka OTP Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.

Naziv pozicije	2019.	2020.	2021.
Prihodi od kamata	100	95	94
Rashodi od kamata	100	62	38
Neto prihod od kamata	100	97	97
Prihod od naknada i provizija	100	86	100
Rashodi od naknada i provizija	100	84	108
Neto prihod od naknada i provizija	100	87	98
Neto (gubici)/dobici od vrednovanja financijske imovine koja se mjeri kroz dobit ili gubitak	100	19	-67
Neto (gubici)/dobici od vrednovanja financijske imovine koja se mjeri kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	100	/	/
Neto dobiti od trgovanja i preračunavanja monetarne imovine i obveza	100	149	59
Ostali poslovni prihodi	100	73	90
Neto prihodi od trgovanja i ostali prihodi	100	349	297
Prihodi prije umanjenja vrijednosti i operativnih troškova	100	106	106
Ostali troškovi poslovanja	100	58	55
Troškovi amortizacije	100	/	/
Troškovi zaposlenika	100	341	104
Neto dobiti/(gubici) uslijed umanjenja i rezerviranja	100	-400	-26
Dobit prije poreza	100	43	109
Porez na dobit	100	42	110
Dobit za godinu	100	43	109
Zarada po dionici	100	45	110

Izrada autora prema Godišnjim izvješćima OTP banke dostupnim na <https://www.otpbanka.hr/o-nama/godisnja-izvjesca>

Vertikalnom analizom bilance OTP Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. možemo vidjeti da glavni dio u aktivni zauzimaju zajmovi i potraživanja komitenata, što je očekivano obzirom da je osnovni posao banke davanje kredita. Udio koji zauzimaju zajmovi i potraživanja komitenata u ove tri promatrane godine kreće se od 61,35% do 65,64%, uz to stavka koja se još ističe većim udjelom je novac i tekući računi kod banaka i sredstva kod HNB-a, koji zauzimaju od 16,54% do 18,84% aktive.

U pasivi najveći udio zauzimaju obveze prema komitentima koje čine 76,32% pasive u 2019. godini, 75,50% pasive u 2020. godini i 79,53% pasive u 2021. godini.

Tablica 14.

Vertikalna analiza bilance OTP Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.

NAZIV POZICIJE	2019. (%)	2020. (%)	2021. (%)
Imovina			
Novac, tekući računi kod banaka i sredstva kod HNB-a	18,05	16,54	18,84
Zajmovi i potraživanja od banaka	1,94	0,74	0,07
Financijska imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	0,96	0,99	0,81
Zajmovi i potraživanja od komitenata	61,35	65,64	65,29
Vlasničke vrijednosnice koje se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	0,25	0,19	0,19
Dužničke vrijednosnice koje se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	13,86	12,25	10,47
Financijska imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku	0,54	0,52	0,71
Ulaganja u ovisna društva	0,83	0,69	0,64
Nekretnine i oprema	0,90	0,79	0,60
Imovina s pravom korištenja	/	0,39	0,35
Imovina koja se klasificira prema MSFI 16	0,40	/	/
Ulaganja u nekretnine	0,14	0,14	0,17
Nematerijalna imovina	0,41	0,28	0,21
Odgođena porezna imovina	0,07	0,17	0,08
Potraživanje poreza na dobit	/	0,02	0,01
Ostala imovina	0,31	0,46	0,27
Imovina namijenjena prodaji	0,00	0,19	/
Ukupno imovina	100,00	100,00	100,00
Obveze			
Obveze prema drugim bankama	4,11	5,58	1,65
Obveze prema komitentima	76,32	75,50	79,53
Ostala pozajmljena sredstava	2,53	2,17	2,74
Financijske obveze koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	0,07	0,27	0,16
Rezervacija za obveze i troškove	1,10	1,10	0,96
Odgođene porezne obveze	/	/	/
Obveza poreza na dobit	0,33	0,00	0,00
Obveze po osnovi najma MSFI16	0,41	0,40	0,36
Ostale obveze	1,03	0,75	0,93
Ukupne obveze	85,90	85,78	86,32
Dionički kapital i rezerve			
Dionički kapital	9,08	8,85	8,07
Premija na izdane dionice	0,39	0,38	0,35
Statutarne i zakonske rezerve	0,91	0,88	1,02
Rezerva fer vrijednosti	0,48	0,38	0,28
Ostale rezerve	0,25	0,24	0,01
zadržana dobit	2,99	3,49	3,95
Ukupni dionički kapital i rezerve	14,10	14,22	13,68
Ukupno obveze i dionički kapital i rezerve	100,00	100,00	100,00

Izrada autora prema Godišnjim izvješćima OTP banke dostupnim na <https://www.otpbanka.hr/o-nama/godisnja-izvjesca>

Vertikalnom analizom računa dobiti i gubitka OTP Banke d.d. za period 2019. – 2021. vidimo kako najznačajniji udio prihoda pripada prihodima od kamata, u 2019. godini je to 67 %, u 2020. 62%, a u 2021. godini 61%. Iako ovi prihodi imaju silaznu putanju iz godine u godinu, i dalje zauzimaju više od pola ukupnih prihoda. S aspekta rashoda, najveći udio pripada ostalim troškovima poslovanja od 32% do 51% ukupnih rashoda, dok se kao značajna stavka ističu i troškovi zaposlenika koji zauzimaju od 34% do 40% ukupnih rashoda.

Tablica 15.

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka (RDG-a) OTP Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.

NAZIV POZICIJE	2019.	2020.	2021.
UKUPNO PRIHODI	100%	100%	100%
Prihodi od kamata	67%	62%	61%
Prihod od naknada i provizija	26%	22%	25%
Ostali poslovni prihodi	3%	2%	2%
Neto prihodi od trgovanja i ostali prihodi	4%	13%	11%
UKUPNO RASHODI	100%	100%	100%
Rashodi od kamata	6%	4%	3%
Rashodi od naknada i provizija	9%	9%	11%
Ostali troškovi poslovanja	51%	34%	32%
Troškovi amortizacije	0%	15%	14%
Troškovi zaposlenika	34%	39%	40%

Izrada autora prema Godišnjim izvješćima OTP banke dostupnim na <https://www.otpbanka.hr/o-nama/godisnja-izvjesca>

U tablici 16. prikazani su pokazatelji odnosa u bilanci OTP Banke d.d., raspoređeni u tri podvrste:

Pokazatelj likvidnosti u ovom slučaju je odnos danih kredita i primljenih depozita koji mjeri omjer između iznosa danih kredita (posuđenih sredstava) i primljenih depozita (novca koji klijenti drže kod banke). U slučaju OTP Banke, omjer je bio 0.84 u 2019. godini, 0.86 u 2020. godini i 0.84 u 2021. godini. To znači da je banka posudila manje sredstava od ukupnih depozita koje je primila.

Koeficijent vlastitog financiranja, kao pokazatelj zaduženosti, koji se naziva i omjerom vlasničkog kapitala, mjeri koliko se banka financira vlastitim kapitalom u odnosu na ukupni kapital. Vrijednosti za OTP Banku su konstantne i iznose 0.14 u svim godinama, što znači da je banka koristila 14% vlastitog kapitala u financiranju svojih aktivnosti. Uz to pokazatelj zaduženosti je i pokazatelj koji mjeri omjer zaduženosti banke prema vanjskim izvorima financiranja (kredit, obveznice itd.) i ukupnom kapitalu. Vrijednosti su također konstantne i iznose 0.86 u svim godinama, što ukazuje na to da je 86% ukupnog kapitala banke financirano izvanjskim izvorima. Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu mjeri omjer između vrijednosti fiksne imovine (npr. nekretnine, oprema) i ukupne imovine. Za OTP Banku d.d.,

vrijednosti su postupno smanjene s 0,16 u 2019. na 0,11 u 2020. i 2021. godini. To ukazuje na postupno smanjenje udjela fiksne imovine u ukupnoj imovini.

Tablica 16.

Pokazatelji odnosa u bilanci OTP Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine

OTP Banka d.d.				
Pokazatelji odnosa u bilanci	2019.	2020.	2021.	
<i>pokazatelji likvidnosti</i>				
Odnos danih kredita i primljenih depozita	0.84	0.86	0.84	
<i>pokazatelji zaduženosti</i>				
koeficijent vlastitog financiranja	0.14	0.14	0.14	
koeficijent zaduženosti	0.86	0.86	0.86	
<i>pokazatelji ulaganja u fiksnu imovinu</i>				
Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu	0.16	0.11	0.11	

Izrada autora prema Godišnjim izvješćima OTP banke dostupnim na <https://www.otpbanka.hr/o-nama/godisnja-izvjesca>

U tablici 17. prikazani su pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka OTP Banke d.d.. Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja banke izražava omjer ukupnih prihoda i rashoda. Vrijednosti su 1.88, 1.22 i 1.81 za 2019., 2020. i 2021. godinu redom. Povećanje ovog pokazatelja obično ukazuje na bolju efikasnost poslovanja, što znači da je efikasnost poslovanja OTP Banke d.d. rasla iz 2019. godine prema 2020., a zatim pala u 2021. godini.. Odnos kamatnih prihoda i rashoda prikazuje omjer između kamatnih prihoda i kamatnih rashoda banke. Vrijednosti su 16.32, 20.19 i 22.51 za 2019., 2020. i 2021. godinu redom. Udio neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu ukazuje na značaj prihoda od naknada i provizija u ukupnim prihodima banke, a iznosi 0.23 za 2019. godinu, 0.19 za 2020. godinu i 0.21 za 2021. godinu.

Tablica 17.

Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka (RDG-a) OTP Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine

OTP Banka d.d.				
Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka	2019.	2020.	2021.	
<i>pokazatelji ekonomičnosti</i>				
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1.88	1.22	1.81	
Odnos kamatnih prihoda i rashoda	16.32	20.19	22.51	
<i>pokazatelji nekamatnih aktivnosti banke</i>				
Udio neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu	0.23	0.19	0.21	

Izrada autora prema Godišnjim izvješćima OTP banke dostupnim na <https://www.otpbanka.hr/o-nama/godisnja-izvjesca>

U tablici 18. prikazani su različiti pokazatelji profitabilnosti OTP Banke d.d. tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine. ROA (Return on Assets) mjeri koliko je učinkovita banka u generiranju dobiti u odnosu na ukupne aktive koje posjeduje. Za OTP Banku, ROA je iznosio 1.32% u prvoj promatranoj, pao je na 0.55% u drugoj, a zatim porastao na 1.27% u posljednjoj promatranoj godini. Viša vrijednost ROA ukazuje na veću sposobnost banke da generira dobit od svojih posjedovanih sredstava. ROE (Return on Equity) analizira koliko je učinkovita banka u generiranju dobiti u odnosu na vlastiti kapital ili kapital vlasnika. Za OTP Banku, ROE je iznosio 9.34% u 2019. godini, pao je na 3.91% u 2020. godini, a zatim porastao na značajnih 9.33% u 2021. godini. Viši ROE ukazuje na veću profitabilnost banke u odnosu na kapital vlasnika.

Za OTP Banku, kamatna marža je iznosila 2.72% u 2019. godini, porasla je na 2.61% u 2020. godini i neznatno se smanjila na 2.35% u 2021. godini. Marža naknada jer drugi pokazatelj marže, a analizira koliko banka zarađuje na naknadama i provizijama u odnosu na svoje ukupne prihode. Za OTP Banku, marža naknada iznosila je 0.86% u prvoj promatranoj godini, smanjila se na 0.73% u drugoj, te se blago povećala na 0.75% u zadnjoj promatranoj godini.

Tablica 18.

Pokazatelji profitabilnosti OTP Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine

OTP Banka d.d.				
Pokazatelji profitabilnosti		2019.	2020.	2021.
<i>pokazatelji rentabilnosti</i>				
ROA		1.32%	0.55%	1.27%
ROE		9.34%	3.91%	9.33%
<i>pokazatelji marže</i>				
kamatna marža		2.72%	2.61%	
marža naknada		0.86%	0.73%	0.75%

Izrada autora prema Godišnjim izvješćima OTP banke dostupnim na <https://www.otpbanka.hr/o-nama/godisnja-izvjesca>

Zagrebačka Banka d.d.

Horizontalnom analizom bilance Zagrebačke Banke d.d. promatramo promjene koje su uslijedile u 2020. i 2021. u odnosu na 2019., tako vidimo da je ukupna imovina u obje godine porasla za 6 postotnih poena u odnosu na baznu. Tome je najviše pridonio porast dužničkih vrijednosnih papira, koji su rasli u 2020. godini za 158714 postotna poena, a u 2021. godini za 175 postotnih poena. Najznačajniji pad je zabilježen kod dužničkih vrijednosnih papira, ali onih koji su namijenjeni prodaji, oni su se smanjili za 48 postotnih poena u 2020. godini, te za 59 postotnih poena u 2021. godini. S aspekta pasive, obveze su također bilježile porast od 6 postotnih poena u obje promatrane godine, čemu je najviše pridonio

porast ostalih obveza u 2020. godini za 14 postotnih poena, a u 2021. godini izvedenice – računovodstvo zaštite za 252 postotna poena.

Tablica 19.

Horizontalna analiza bilance Zagrebačke Banke za razdoblje 2019. – 2021.

NAZIV POZICIJE	2019	2020	2021
Imovina			
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	100	132	117
Novac u blagajni	100	110	90
Novčana potraživanja od središnjih banaka	100	138	122
Ostali depoziti po viđenju	100	84	84
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	100	44	145
Izvedenice	100	44	148
Vlasnički instrumenti	100	52	150
Dužnički vrijednosni papiri	100	52	41
Kredit i predujmovi	0	0	0
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer	100	72	103
Vlasnički instrumenti	100	72	103
Dužnički vrijednosni papiri	0	0	0
Kredit i predujmovi	0	0	0
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	0	0	0
Dužnički vrijednosni papiri	0	0	0
Kredit i predujmovi	0	0	0
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	100	89	96
Vlasnički instrumenti	100	101	101
Dužnički vrijednosni papiri	100	89	96
Kredit i predujmovi	0	0	0
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	100	102	103
Dužnički vrijednosni papiri	100	158,814	275
Kredit i predujmovi	100	100	101
Izvedenice – računovodstvo zaštite	0	0	0
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	0	0	0
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	100	100	98
Materijalna imovina	100	102	101
Nematerijalna imovina	100	108	131
Porezna imovina	100	164	92
Ostala imovina	100	103	236
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	100	159	0
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	100	106	106
Obveze			
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	100	49	122
Izvedenice	100	49	122
Kratke pozicije	0	0	0
Depoziti	0	0	0
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0	0	0
Ostale financijske obveze	0	0	0
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	0	0	0

Depoziti	0	0	0
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0	0	0
Ostale financijske obveze	0	0	0
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	100	107	106
Depoziti	100	107	106
Izdani dužnički vrijednosni papiri	100	103	0
Ostale financijske obveze	100	104	97
Izvedenice – računovodstvo zaštite	100	0	352
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	0	0	0
Rezervacije	100	113	105
Porezne obveze	0	0	0
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	0	0	0
Ostale obveze	100	114	91
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	0	0	0
Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	100	106	106
Kapital			
Temeljni kapital	100	100	100
Premija na dionice	100	100	100
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	0	0	0
Ostali vlasnički instrumenti	100	84	90
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	100	71	92
Zadržana dobit	100	140	114
Revalorizacijske rezerve	0	0	0
Ostale rezerve	100	100	100
(–) Trezorske dionice	100	39	27
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	100	47	273
(–) Dividende tijekom poslovne godine	0	0	0
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	0	0	0
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	100	103	112
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	100	106	106

Izrada autora prema Godišnjim izvješćima Zagrebačke Banke d.d. dostupnim na <https://www.zaba.hr/home/otvora/investitori/financijski-izvjestaji>

Horizontalnom analizom računa dobiti i gubitka (RDG-a) Zagrebačke Banke, vidimo kako su prihodi poslovanja pali u 2020. godini za 18 postotnih poena, a onda se u 2021. godini ponovno izjednačili s baznom 2019. godinom. Tom smanjenju u 2020. godini najviše je pridonio pad prihoda od dividende, koji je pao za 79 postotnih poena, dok je taj isti prihod najviše i porastao u 2021. godini što je pridonijelo ponovnom rastu prihoda koji su se vratili na razinu 2019. godine.

Dobit tekuće godine Zagrebačke Banke d.d. u promatranim razdobljima je prvo značajnije pala, za čak 53 postotna poena, a zatim u 2021. godini porasla za 29 postotnih poena.

Tablica 20.

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Zagrebačke Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.

Naziv pozicije	2019.	2020.	2021.
Kamatni prihodi	100	87	77
(Kamatni rashodi)	100	82	63
(Rashodi od temeljnog kapitala koji se vraća na zahtjev)	0	0	0
Prihodi od dividende	100	21	286
Prihodi od naknada i provizija	100	88	98
(Rashodi od naknada i provizija)	100	84	103
Dobici ili (–) gubici po prestanku priznavanja financijske imovine i financijskih obveza koje nisu mjerene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	100	221	76
Dobici ili (–) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama koje se drže radi trgovanja, neto	100	40	145
Dobici ili gubici po financijskoj imovini kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	100	-59	1
Dobici ili (–) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	0	0	0
Dobici ili (–) gubici od računovodstva zaštite, neto	100	890	2512
Tečajne razlike [dobit ili (–) gubitak], neto	100	-135	438
Dobici ili (–) gubici po prestanku priznavanja nefinancijske imovine	100	42	31
Ostali prihodi iz poslovanja	100	77	87
(Ostali rashodi iz poslovanja)	100	16	21
Ukupno prihodi iz poslovanja, neto (1. – 2. – 3. + 4. + 5. – 6. + od 7. do 14. – 15.)	100	82	100
(Administrativni rashodi)	100	97	99
(Doprinosi i u novcu sanacijskim odborima i sustavima osiguranja depozita)	100	93	54
(Amortizacija)	100	100	86
Dobici ili (–) gubici zbog promjena, neto	0	0	0
(Rezervacije ili (–) ukidanje rezervacija)	100	54	37
(Umanjenje vrijednosti ili (–) ukidanje umanjenja vrijednosti po financijskoj imovini koja nije mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak)	100	217	75
(Umanjenje vrijednosti ili (–) ukidanje umanjenja vrijednosti ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva)	0	0	0
(Umanjenje vrijednosti ili (–) ukidanje umanjenja vrijednosti po nefinancijskoj imovini)	0	0	0
Negativni goodwill priznat u dobiti ili gubitku	0	0	0
Udio dobiti ili (–) gubitka od ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva obračunatih metodom udjela	0	0	0
Dobit ili (–) gubitak od dugotrajne imovine i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju koje nisu kvalificirane kao poslovanje koje se neće nastaviti	0	0	0
Dobit ili (–) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti (16. – 17. – 18. – 19. + 20. – od 21. do 24. + od 25. do 27.)	100	49	125
(Porezni rashodi ili (–) prihodi povezani s dobiti ili gubitkom iz poslovanja koje će se nastaviti)	100	60	106
Dobit ili (–) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti (28. – 29.)	100	47	129
Dobit ili (–) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje se neće nastaviti (32. – 33.)	0	0	0
Dobit ili (–) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje se neće nastaviti (Porezni rashodi ili (–) prihodi povezani s poslovanjem koje se neće nastaviti)	0	0	0
Dobit ili (–) gubitak tekuće godine (30. + 31.; 35. + 36.)	100	47	129

Izrada autora prema Godišnjim izvješćima Zagrebačke Banke d.d. dostupnim na <https://www.zaba.hr/home/ona/investitori/financijski-izvjestaji>

Vertikalnom analizom bilance Zagrebačke Banke d.d. možemo vidjeti kako najveći udio u imovini zauzima financijska imovina po amortiziranom trošku, odnosno krediti i predujmovi, čak od 59% do 66%. Uz to značajnija stavka aktive su novčana potraživanja od središnje banke koja zauzimaju od 16% do 24%.

U Pasivi bilance najznačajniju stavku čine depoziti, 82% u 2019. godini i 83% u 2020. i 2021. godini.

Tablica 21.

Vertikalna analiza bilance Zagrebačke Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021

Imovina	2019	2020	2021
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	20%	24%	27%
Novac u blagajni	2%	2%	2%
Novčana potraživanja od središnjih banaka	16%	21%	24%
Ostali depoziti po viđenju	1%	1%	1%
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	1%	1%	1%
Izvedenice	1%	1%	1%
Vlasnički instrumenti	0%	0%	0%
Dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Kredit i predujmovi	0%	0%	0%
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer	0%	0%	0%
Vlasnički instrumenti	0%	0%	0%
Dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Kredit i predujmovi	0%	0%	0%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	0%	0%	0%
Dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Kredit i predujmovi	0%	0%	0%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	10%	8%	7%
Vlasnički instrumenti	0%	0%	0%
Dužnički vrijednosni papiri	10%	8%	7%
Kredit i predujmovi	0%	0%	0%
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	66%	64%	62%
Dužnički vrijednosni papiri	0%	1%	3%
Kredit i predujmovi	66%	63%	59%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	0%	0%	0%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	0%	0%	0%
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	1%	1%	1%
Materijalna imovina	1%	1%	1%
Nematerijalna imovina	0%	0%	0%
Porezna imovina	0%	1%	0%
Ostala imovina	0%	0%	0%
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	0%	0%	0%
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	100%	100%	100%

Obveze			
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	1%	1%	1%
Izvedenice	1%	1%	1%
Kratke pozicije	0%	0%	0%
Depoziti	0%	0%	0%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Ostale financijske obveze	0%	0%	0%
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. Do 42.)	0%	0%	0%
Depoziti	0%	0%	0%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Ostale financijske obveze	0%	0%	0%
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	83%	84%	83%
Depoziti	82%	83%	83%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Ostale financijske obveze	0%	0%	0%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	0%	0%	0%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	0%	0%	0%
Rezervacije	1%	1%	1%
Porezne obveze	0%	0%	0%
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	0%	0%	0%
Ostale obveze	1%	1%	1%
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	0%	0%	0%
Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	86%	86%	86%
Kapital	0%	0%	0%
Temeljni kapital	5%	5%	5%
Premija na dionice	3%	3%	3%
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	0%	0%	0%
Ostali vlasnički instrumenti	0%	0%	0%
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	1%	0%	0%
Zadržana dobit	3%	4%	5%
Revalorizacijske rezerve	0%	0%	0%
Ostale reserve	0%	0%	0%
(–) Trezorske dionice	0%	0%	0%
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	1%	1%	2%
(–) Dividende tijekom poslovne godine	0%	0%	0%
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	0%	0%	0%
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	14%	14%	14%
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	100%	100%	100%

Izrada autora prema Godišnjim izvješćima Zagrebačke Banke d.d. dostupnim na <https://www.zaba.hr/home/ona/investitori/financijski-izvjestaji>

Vertikalnom analizom RDG-a Zagrebačke Banke vidimo kako najveći udio prihoda pripada kamatnim prihodima, 84% u 2019. godini, 88% u 2020. godini i 67% u 2021. godini. U rashodima najveći udio zauzimaju administrativni rashodi i amortizacija, 63% u 2019. godini, 73% u 2020. godini i 66% u 2021. godini.

Tablica 22.

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Zagrebačke Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.

NAZIV POZICIJE	2019.	2020.	2021.
UKUPNI PRIHODI	100%	100%	100%
Kamatni prihodi	84%	88%	67%
Prihodi od provizija i naknada	6%	6%	6%
Prihodi od dividende	9%	2%	26%
Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	0%	2%	0%
Ostali prihodi iz poslovanja	1%	1%	1%
UKUPNI RASHODI	100%	100%	100%
Kamatni troškovi	16%	16%	11%
Rashodi od provizija i naknada	9%	9%	10%
Rashodi od negativnih tečajnih razlika	2%	0%	11%
Administrativni rashodi i amortizacija	63%	73%	66%
Ostali rashodi iz poslovanja	10%	2%	2%

Izrada autora prema Godišnjim izvješćima Zagrebačke Banke d.d. (ZABA) dostupnim na <https://www.zaba.hr/home/o-nama/investitori/financijski-izvjestaji>

Tablicom 23. prikazani su pokazatelji odnosa u bilanci Zagrebačke Banke d.d. koji pružaju uvid u likvidnost, zaduženost i ulaganja u fiksnu imovinu.

Vrijednosti odnos danih kredita i primljenih depozita za Zagrebačku Banku su se smanjivale tijekom razdoblja - sa 0,8 u 2019. godini, na 0.75 u 2020. godini i na 0.72 u 2021.godini. To ukazuje na smanjenje udjela kredita u odnosu na depozite.

Vrijednosti koeficijenta vlastitoga financiranja za Zagrebačku Banku d.d. su konstantne i iznose 0.14 u svim godinama, što znači da je banka koristila 14% vlastitog kapitala u financiranju svojih aktivnosti.

Vrijednosti koeficijenta zaduženosti su također konstantne i iznose 0.86 u svim godinama, što ukazuje na to da je 86% ukupnog kapitala banke financirano izvanjskim izvorima.

Vrijednosti koeficijenta ulaganja u fiksnu imovinu su relativno konstantne i iznose 0,08 u 2019., 0,07 u 2020. godini i 0,07 u 2021. godini. To ukazuje na relativno stabilan udio fiksne imovine u ukupnoj imovini.

Tablica 23.

Pokazatelji odnosa u bilanci Zagrebačke Banke d.d. (ZABA) za razdoblje 2019. – 2021. godine

Zagrebačka Banka d.d.			
Pokazatelji odnosa u bilanci	2019.	2020.	2021.
<i>pokazatelji likvidnosti</i>			
Odnos danih kredita i primljenih depozita	0.8	0.75	0.72
<i>pokazatelji zaduženosti</i>			
koeficijent vlastitog financiranja	0.14	0.14	0.14
koeficijent zaduženosti	0.86	0.86	0.86
<i>pokazatelji ulaganja u fiksnu imovinu</i>			
Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu	0.08	0.07	0.07

Izrada autora prema Godišnjim izvješćima Zagrebačke Banke d.d. dostupnim na <https://www.zaba.hr/home/otvora/investitori/financijski-izvjestaji>

Tablicom 24. prikazani su pokazatelji odnosa RDG-a Zagrebačke Banke d.d.. Prvi pokazatelj, ekonomičnost ukupnog poslovanja padao je sa 1,52 u 2019., na 1.26. u 2020., a zatim porast na 1,79 u 2021. godini. Pokazatelj odnosa kamatnih prihoda i rashoda iznosi 7.74 u 2019. godini, 8.18 u 2020. godini i 9.45 u 2021. godini, odnosno bilježi porast iz godine u godinu, to znači da je porastao kamatni prihod u usporedbi s kamatnim rashodom.

Vrijednosti pokazatelja udjela neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu su 0.3, 0.32 i 0.29 za 2019., 2020. i 2021. godinu redom. Ovaj pokazatelj prezentira važnost prihoda od naknada i provizija u ukupnoj strukturi prihoda banke.

Tablica 24.

Pokazatelji odnosa računa dobiti i gubitka Zagrebačke Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine

Zagrebačka Banka d.d.			
Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka	2019.	2020.	2021.
<i>pokazatelji ekonomičnosti</i>			
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1.52	1.26	1.79
Odnos kamatnih prihoda i rashoda	7.74	8.18	9.45
<i>pokazatelji nekamatnih aktivnosti banke</i>			
Udio neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu	0.3	0.32	0.29

Izrada autora prema Godišnjim izvješćima Zagrebačke Banke d.d. dostupnim na <https://www.zaba.hr/home/otvora/investitori/financijski-izvjestaji>

U tablici 25. su prikazani različiti pokazatelji profitabilnosti za Zagrebačku Banku d.d. tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine. Za Zagrebačku Banku, ROA je iznosio 1.60% u prvoj godini, pao je na 0.70% u drugoj godini, a zatim porastao na 1.70% u zadnjoj godini, dok je ROE iznosio 9.50% u 2019. godini, pao je na 4.30% u 2020. godini, a zatim porastao na 10.60% u posljednjoj, 2021. god.

Kamatna marža je iznosila 2,30% u 2019. godini, smanjila se na 1,90% u 2020. godini, te dodatno smanjila na 1,60% u 2021. godini, dok je marža naknada iznosila 0,90% u 2019., smanjila se na 0,80% u 2020. i ostala ista, 0,80%, u 2021. godini.

Tablica 25.

Pokazatelji profitabilnosti Zagrebačke Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine

Zagrebačka Banka d.d.			
Pokazatelji profitabilnosti	2019.	2020.	2021.
<i>pokazatelji rentabilnosti</i>			
ROA	1.60%	0.70%	1.70%
ROE	9.50%	4.30%	10.60%
<i>pokazatelji marže</i>			
kamatna marža	2.30%	1.90%	1.60%
marža naknada	0.90%	0.80%	0.80%

Izrada autora prema Godišnjim izvješćima Zagrebačke Banke d.d. dostupnim na <https://www.zaba.hr/home/ot-nama/investitori/financijski-izvjestaji>

Privredna Banka Zagreb d.d.

Horizontalnom analizom bilance Privredne Banke Zagreb d.d. (PBZ) vidimo kako je ukupna imovina u 2020. i 2021. godini porasla za 10 postotnih poena od bazne 2019. godine. Tom porastu najviše je pridonio porast dužničkih vrijednosnih papira.

U pasivi bilance, najveći porast zabilježen je kod revalorizacijskih rezervi, 75 postotnih poena. Uz to u 2021. godini su za 45 postotnih poena porasle i ostale financijske obveze. Najznačajniji pad bilježi akumulirana ostala sveobuhvatna dobit.

Tablica 26.

Horizontalna analiza bilance Privredne Banke Zagreb d.d.(PBZ-a) za razdoblje 2019. – 2021.

Naziv pozicije	2019	2020	2021
Imovina			
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	100	127	128
Novac u blagajni	100	113	110
Novčana potraživanja od središnjih banaka	100	128	118
Ostali depoziti po viđenju	100	156	714
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	100	89	91

Izvedenice	100	10	311
Vlasnički instrumenti	0	0	0
Dužnički vrijednosni papiri	100	90	90
Kredit i predujmovi	0	0	0
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 11. do 13.)	100	217	220
Vlasnički instrumenti	100	91	91
Dužnički vrijednosni papiri	100	151718	154868
Kredit i predujmovi	0	0	0
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	0	0	0
Dužnički vrijednosni papiri	0	0	0
Kredit i predujmovi	0	0	0
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	100	107	97
Vlasnički instrumenti	100	69	65
Dužnički vrijednosni papiri	100	108	97
Kredit i predujmovi	0	0	0
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	100	106	107
Dužnički vrijednosni papiri	100	85	82
Kredit i predujmovi	100	106	108
Izvedenice – računovodstvo zaštite	0	0	0
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	0	0	0
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	100	100	100
Materijalna imovina	100	109	109
Nematerijalna imovina	100	78	78
Porezna imovina	100	92	120
Ostala imovina	100	66	86
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	100	22	17
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	100	110	110
Obveze			
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	100	1152	35
Izvedenice	100	1152	35
Kratke pozicije	0	0	0
Depoziti	0	0	0
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0	0	0
Ostale financijske obveze	0	0	0
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	0	0	0
Depoziti	0	0	0
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0	0	0
Ostale financijske obveze	0	0	0
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	100	111	111
Depoziti	100	111	111
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0	0	0
Ostale financijske obveze	100	100	145
Izvedenice – računovodstvo zaštite	0	0	0
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	0	0	0
Rezervacije	100	105	111
Porezne obveze	100	40	38
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	0	0	0
Ostale obveze	100	77	69
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	0	0	0
Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	100	110	110
Kapital			

Temeljni kapital	100	100	100
Premija na dionice	100	100	100
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	0	0	0
Ostali vlasnički instrumenti	0	0	0
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	100	34	26
Zadržana dobit	100	122	122
Revalorizacijske rezerve	100	175	175
Ostale rezerve	100	99	397
(–) Trezorske dionice	100	89	89
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	100	43	10
(–) Dividende tijekom poslovne godine	0	0	0
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	0	0	0
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	100	106	107
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	100	110	110

Izrada autora prema financijskim izvješćima Privredne Banke Zagreb d.d., dostupno na: <https://www.pbz.hr/gradjani/financial-reports.html>

Horizontalnom analizom RDG-a Privredne Banke Zagreb d.d. vidimo kako je u godinama 2020. i 2021., koje uspoređujemo s baznom 2019., zabilježen pad dobiti tekuće godine i to za 57 postotnih poena u 2020. godini i 41 postotni poen u 2021. godini.

Tablica 27.

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka (RDG-a) Privredne Banke Zagreb d.d. za razdoblje 2019. – 2021.

Naziv pozicije	2019	2020	2021
Kamatni prihodi	100	92	89
(Kamatni rashodi)	100	75	69
(Rashodi od temeljnog kapitala koji se vraća na zahtjev)	0	0	0
Prihodi od dividende	100	6	18
Prihodi od naknada i provizija	100	91	101
(Rashodi od naknada i provizija)	100	66	81
Dobici ili (–) gubici po prestanku priznavanja financijske imovine i financijskih obveza koje nisu mjerene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	100	137	378
Dobici ili (–) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama koje se drže radi trgovanja, neto	100	66	90
Dobici ili gubici po financijskoj imovini kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	100	24	3
Dobici ili (–) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	0	0	0
Dobici ili (–) gubici od računovodstva zaštite, neto	0	0	0
Tečajne razlike [dobit ili (–) gubitak], neto	100	199	633
Dobici ili (–) gubici po prestanku priznavanja nefinancijske imovine, neto	100	-109	-192

Ostali prihodi iz poslovanja	100	76	78
(Ostali rashodi iz poslovanja)	100	59	56
Ukupno prihodi iz poslovanja, neto (1. – 2. – 3. + 4. + 5. – 6. + od 7. do 14. – 15.)	100	78	84
(Administrativni rashodi)	100	114	113
(Doprinosi u novcu sanacijskim odborima i sustavima osiguranja depozita)	100	97	21
(Amortizacija)	100	101	106
Dobici ili (–) gubici zbog promjena, neto	100	19	54
(Rezervacije ili (–) ukidanje rezervacija)	100	3	566
(Umanjenje vrijednosti ili (–) ukidanje umanjenja vrijednosti po financijskoj imovini koja nije mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak)	100	188	87
(Umanjenje vrijednosti ili (–) ukidanje umanjenja vrijednosti ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva)	0	0	0
(Umanjenje vrijednosti ili (–) ukidanje umanjenja vrijednosti po nefinancijskoj imovini)	100	244	79
Negativni goodwill priznat u dobiti ili gubitku	0	0	0
Udio dobiti ili (–) gubitka od ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva obračunatih metodom udjela	0	0	0
Dobit ili (–) gubitak od dugotrajne imovine i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju koje nisu kvalificirane kao poslovanje koje se neće nastaviti	100	-803	-132
Dobit ili (–) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti (16. – 17. – 18. – 19. + 20. – od 21. do 24. + od 25. do 27.)	100	48	63
(Porezni rashodi ili (–) prihodi povezani s dobiti ili gubitkom iz poslovanja koje će se nastaviti)	100	82	89
Dobit ili (–) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti (28. – 29.)	100	43	59
Dobit ili (–) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje se neće nastaviti (32. – 33.)	0	0	0
Dobit ili (–) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje se neće nastaviti	0	0	0
(Porezni rashodi ili (–) prihodi povezani s poslovanjem koje se neće nastaviti)	0	0	0
Dobit ili (–) gubitak tekuće godine (30. + 31.; 35. + 36.)	100	43	59
Pripada manjinskom udjelu [nekontrolirajući udjeli]	0	0	0
Pripada vlasnicima matičnog društva	100	43	59

Izrada autora prema financijskim izvješćima Privredne Banke Zagreb d.d., dostupno na: <https://www.pbz.hr/gradjani/financial-reports.html>

Vertikalnom analizom bilance PBZ-a vidimo kako najveći dio aktive pripada kreditima i predujmovima, od 64% do 66%, dok je ostatak od 34 do 36% raspodijeljen na ostale stavke aktive.

U pasivi bilance najveći udio zauzima stavka depoziti koji čine 81% pasive u 2019. godini i 82% pasive u 2020. i 2021. godini.

Tablica 28.

Vertikalna analiza bilance Privredne Banke Zagreb d.d. za razdoblje 2019. – 2021.

Imovina			
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	19%	22%	22%
Novac u blagajni	2%	2%	2%
Novčana potraživanja od središnjih banaka	17%	20%	18%
Ostali depoziti po viđenju	0%	0%	2%
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	2%	1%	1%
Izvedenice	0%	0%	0%
Vlasnički instrumenti	0%	0%	0%
Dužnički vrijednosni papiri	2%	1%	1%
Kredit i predujmovi	0%	0%	0%
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 11. do 13.)	0%	0%	0%
Vlasnički instrumenti	0%	0%	0%
Dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Kredit i predujmovi	0%	0%	0%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	0%	0%	0%
Dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Kredit i predujmovi	0%	0%	0%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	9%	9%	8%
Vlasnički instrumenti	0%	0%	0%
Dužnički vrijednosni papiri	9%	9%	8%
Kredit i predujmovi	0%	0%	0%
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	66%	64%	64%
Dužnički vrijednosni papiri	1%	0%	0%
Kredit i predujmovi	65%	63%	64%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	0%	0%	0%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	0%	0%	0%
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	2%	2%	2%
Materijalna imovina	1%	1%	1%
Nematerijalna imovina	0%	0%	0%
Porezna imovina	0%	0%	0%
Ostala imovina	0%	0%	0%
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	0%	0%	0%
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	100%	100%	100%
Obveze			
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	0%	0%	0%
Izvedenice	0%	0%	0%
Kratke pozicije	0%	0%	0%
Depoziti	0%	0%	0%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Ostale financijske obveze	0%	0%	0%
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	0%	0%	0%
Depoziti	0%	0%	0%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Ostale financijske obveze	0%	0%	0%
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	81%	82%	82%

Depoziti	81%	82%	82%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Ostale financijske obveze	0%	0%	1%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	0%	0%	0%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	0%	0%	0%
Rezervacije	1%	1%	1%
Porezne obveze	0%	0%	0%
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	0%	0%	0%
Ostale obveze	1%	1%	1%
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	0%	0%	0%
Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	83%	84%	84%
Kapital			
Temeljni kapital	2%	2%	2%
Premija na dionice	2%	2%	2%
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	0%	0%	0%
Ostali vlasnički instrumenti	0%	0%	0%
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	0%	0%	0%
Zadržana dobit	10%	11%	11%
Revalorizacijske rezerve	0%	0%	0%
Ostale rezerve	0%	0%	1%
(–) Trezorske dionice	0%	0%	0%
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	2%	1%	0%
(–) Dividende tijekom poslovne godine	0%	0%	0%
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	0%	0%	0%
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	17%	16%	16%
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	100%	100%	100%

Izrada autora prema financijskim izvješćima Privredne Banke Zagreb d.d., dostupno na: <https://www.pbz.hr/gradjani/financial-reports.html>

Vertikalnom analizom RDG-a Privredne Banke Zagreb d.d. vidimo najveći dio prihoda čine kamatnih prihodi i to 57% u 2019. godini, 68% u 2020. godini i 64% u 2021. godini. U rashodima najveći dio zauzimaju administrativni rashodi i amortizacija, koji čine glavninu rashoda, dok su rashodi od negativnih tečajnih razlika najbeznačajnija stavka rashoda.

Tablica 29.

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Privredne Banke Zagreb d.d. za razdoblje 2019. – 2021.

NAZIV POZICIJE	2019.	2020.	2021.
UKUPNI PRIHODI	100%	100%	100%
Kamatni prihodi	57%	68%	64%
Prihodi od provizija i naknada	24%	29%	31%
Prihodi od dividende	17%	1%	4%
Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	0%	0%	0%
Ostali prihodi iz poslovanja	2%	2%	2%
UKUPNI RASHODI	100%	100%	100%
Kamatni rashodi	10%	8%	7%
Rashodi od provizija i naknada	16%	11%	13%
Rashodi od negativnih tečajnih razlika	0.36%	1%	2%
Administrativni rashodi i amortizacija	62%	73%	71%
Ostali rashodi iz poslovanja	11%	7%	7%

Izrada autora prema financijskim izvješćima Privredne Banke Zagreb d.d., dostupno na: <https://www.pbz.hr/gradjani/financial-reports.html>

U tablici 30. su prikazani pokazatelji odnosa u bilanci PBZ-a. Vrijednosti prvog pokazatelja, smanjivale su se tijekom vremena, sa 0,81 u prvoj godini, na 0,77 u drugoj i na 0,72 u zadnjoj promatranoj godini. To ukazuje na relativno smanjenje udjela kredita u odnosu na depozite.

Koeficijent vlastitog financiranja smanjivao se blago tijekom godina, sa 0.17 u 2019. godini, na 0.16 u 2020. godini i na 0.15 u 2021. godini. To ukazuje na blago smanjenje udjela vlastitog kapitala u ukupnom kapitalu banke., dok su vrijednosti koeficijenta zaduženosti relativno konstantne i iznose 0.83 u 2019. godini, 0.84 u 2020. godini i 0.84 u 2021. godini. To ukazuje na relativno stabilan omjer zaduženosti.

Vrijednosti koeficijenta ulaganja u fiksnu imovinu su relativno stabilne tijekom godina, sa 0,08 u 2019., 0,08 u 2020. i 0,09 u 2021..

Tablica 30.

Pokazatelji odnosa u bilanci Privredne Banke Zagreb d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine

I

Privredna Banka Zagreb d.d.			
Pokazatelji odnosa u bilanci	2019.	2020.	2021.
<i>pokazatelji likvidnosti</i>			
Odnos danih kredita i primljenih depozita	0.81	0.77	0.72
<i>pokazatelji zaduženosti</i>			
koeficijent vlastitog financiranja	0.17	0.16	0.15
koeficijent zaduženosti	0.83	0.84	0.84
<i>pokazatelji ulaganja u fiksnu imovinu</i>			
Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu	0.08	0.08	0.09

zrada autora prema financijskim izvješćima Privredne Banke Zagreb d.d., dostupno na:
<https://www.pbz.hr/gradjani/financial-reports.html>

U tablici 31. prikazani su pokazatelji odnosa u RDG-u Privredne Banke Zagreb d.d.. Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja je iz 2019. godine u 2020. godinu pao, a zatim porastao u 2021. godini, što ukazuje na poboljšanje efikasnosti u generiranju prihoda u odnosu na troškove. Omjer odnosa kamatnih prihoda i rashoda se povećavao sa 12.4 u 2019. godini na 15.27 u 2020. godini i 16 u 2021. godini. Ovo ukazuje na poboljšanje sposobnosti banke da generira kamatne prihode u odnosu na kamatne rashode.

Udio neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu rastao je tijekom vremena sa 0,26 u 2019. na 0,31 u 2020. i 0,32 u 2021. godini. To sugerira da je banka sve više usmjerena prema generiranju prihoda iz nekamatnih izvora kao što su naknade i provizije.

Tablica 31.

Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka Privredne Banke Zagreb d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine

Privredna Banka Zagreb d.d.			
Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka	2019.	2020.	2021.
<i>pokazatelji ekonomičnosti</i>			
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1.91	1.42	1.57
Odnos kamatnih prihoda i rashoda	12.4	15.27	16
<i>pokazatelji nekamatnih aktivnosti banke</i>			
Udio neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu	0.26	0.31	0.32

Izrada autora prema financijskim izvješćima Privredne Banke Zagreb d.d., dostupno na:
<https://www.pbz.hr/gradjani/financial-reports.html>

Tablica 32. prikazuje različite pokazatelje profitabilnosti za Privrednu Banku Zagreb d.d. tijekom trogodišnjeg razdoblja od 2019. do 2021. godine. Za Privrednu Banku Zagreb d.d., ROA je iznosio 2.5% u 2019. godini, pao je na 1.10% u 2020. godini, a zatim se povećao na 1.30% u 2021. godini. Ovo ukazuje na promjene u sposobnosti banke da generira dobit iz svojih posjedovanih sredstava. Dok je ROE koji analizira koliko efikasno banka generira dobit u odnosu na vlastiti kapital iznosio 12.80% u 2019. godini, smanjio se na 5.30% u 2020. godini, a zatim porastao na 7.10% u 2021. godini.

Kamatna marža iznosila je 2.50% u 2019. godini, smanjila se na 2.10% u 2020. godini i dodatno smanjila na 1.90% u 2021. godini, a marža naknada koja analizira koliko banka zarađuje na naknadama i provizijama u odnosu na svoje ukupne prihode je iznosila 0.80% u 2019. godini, smanjila se na 0.70% u 2020. godini i ostala ista, 0.70%, u 2021. godini.

Tablica 32.*Pokazatelji profitabilnosti Privredne Banke Zagreb d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine*

Privredna Banka Zagreb d.d.			
Pokazatelji profitabilnosti	2019.	2020.	2021.
<i>pokazatelji rentabilnosti</i>			
ROA	2.5%	1.10%	1.30%
ROE	12.80%	5.30%	7.10%
<i>pokazatelji marže</i>			
kamatna marža	2.50%	2.10%	1.90%
marža naknada	0.80%	0.70%	0.70%

Izrada autora prema financijskim izvješćima Privredne Banke Zagreb d.d., dostupno na:
<https://www.pbz.hr/gradjani/financial-reports.html>

Erste Banka d.d.

Horizontalnom analizom Erste Banke d.d. možemo vidjeti kako je ukupna imovina banke rasla s godinama, odnosno u 2020. za 15 postotnih poena u odnosu na 2019. godinu i 44 postotna poena u 2021. u odnosu na baznu. Obveze banke su isto rasle, 16 postotnih poena u 2020. godini i 50 postotnih poena u 2021. godini.

Tablica 33.*Horizontalna analiza bilance Erste banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.*

Naziv pozicije	2019	2020	2021
Imovina			
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	100	183	386
Novac u blagajni	100	129	165
Novčana potraživanja od središnjih banaka	100	279	742
Ostali depoziti po viđenju	100	40	47
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	100	72	94
Izvedenice	100	298	534
Vlasnički instrumenti	0	0	0
Dužnički vrijednosni papiri	100	24	0
Kredit i predujmovi	0	0	0
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 11. do 13.)	100	275	255
Vlasnički instrumenti	100	175	114
Dužnički vrijednosni papiri	0	0	0
Kredit i predujmovi	0	0	0

Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	0	0	0
Dužnički vrijednosni papiri	0	0	0
Kredit i predujmovi	0	0	0
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	100	107	94
Vlasnički instrumenti	100	77	3
Dužnički vrijednosni papiri	100	108	96
Kredit i predujmovi	0	0	0
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	100	110	135
Dužnički vrijednosni papiri	100	149	428
Kredit i predujmovi	100	109	126
Izvedenice – računovodstvo zaštite	0	0	0
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	0	0	0
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	100	91	82
Materijalna imovina	100	101	97
Nematerijalna imovina	100	111	102
Porezna imovina	100	294	380
Ostala imovina	100	87	73
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	0	0	0
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	100	115	144
Obveze			
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	100	293	531
Izvedenice	100	293	531
Kratke pozicije	0	0	0
Depoziti	0	0	0
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0	0	0
Ostale financijske obveze	0	0	0
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	0	0	0
Depoziti	0	0	0
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0	0	0
Ostale financijske obveze	0	0	0
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	100	116	151
Depoziti	100	116	145
Izdani dužnički vrijednosni papiri	100	101	600
Ostale financijske obveze	100	114	142
Izvedenice – računovodstvo zaštite	100	0	0
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	100	0	0
Rezervacije	100	120	79
Porezne obveze	100	0	1792
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	0	0	0
Ostale obveze	100	99	111
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	100	0	0
Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	100	116	150
Kapital	0	0	0

Temeljni kapital	100	100	100
Premija na dionice	100	100	100
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	0	0	0
Ostali vlasnički instrumenti	0	0	0
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	100	109	-151
Zadržana dobit	100	118	136
Revalorizacijske rezerve	0	0	0
Ostale rezerve	100	100	100
(–) Trezorske dionice	0	0	0
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	100	52	99
(–) Dividende tijekom poslovne godine	0	0	0
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	0	0	0
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	100	104	106
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	100	115	144

Izrada autora prema financijskim izvješćima Erste Banke d.d., dostupno na: <https://www.erstebank.hr/hr/otopina/financijska-izvjesca>

Horizontalnom analizom RDG-a Erste Banke d.d. vidimo kako je dobit prije poreza rasla u 2020. i 2021. godini. U 2020. godini dobit prije poreza je porasla za 169 postotnih poena, a u 2021. godini za 96 postotnih poena u odnosu na baznu 2019. godinu.

Tablica 34.

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Erste banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.

Naziv pozicije	2019	2020	2021
Neto kamatni prihod	100	100	100
Kamatni prihod	100	99	103
Ostali slični prihodi	100	93	114
Kamatni trošak	100	95	131
Ostali slični troškovi	100	85	120
Neto prihod od naknada i provizija	100	120	116
Prihod od naknada i provizija	100	119	116
Trošak od naknada i provizija	100	118	113
Prihod od dividendi	100	100	627
Neto rezultat iz trgovanja i svođenja na fer vrijednost	100	103	108
Dobici / gubici po osnovi financijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	100	-33	-17
Neto rezultat od ulaganja po metodi udjela	0	0	0
Prihod od najma od ulaganja u nekretnine i ostalog operativnog najma	100	80	0
Troškovi zaposlenih	100	111	103
Ostali administrativni troškovi	100	94	102
Amortizacija	100	109	87

Dobici/gubici od prestanka priznavanja financijske imovine koja se mjeri po amortiziranom trošku	100	0	0
Umanjenje vrijednosti koje proizlazi iz financijskih instrumenata	100	23	11
Ostali operativni rezultat	100	12	260
Ostali operativni prihod	100	1037	4837
Ostali operativni troškovi	100	167	132
Dobit prije poreza za razdoblje	100	269	196
Porez na dobit	100	-3083	0
Neto rezultat za razdoblje	100	217	0

Izrada autora prema financijskim izvješćima Erste Banke d.d., dostupno na: <https://www.erstebank.hr/hr/otopina/financijska-izvjesca>

Vertikalnom analizom bilance Erste Banke d.d. može se iščitati da najveći udio imovine zauzima financijska imovina po amortiziranom trošku, točnije krediti i predujmovi, koji čine od 62% do 71% imovine. U pasivi bilance najveći udio pasive zauzimaju financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku, čak 85% do 89%.

Tablica 35.

Vertikalna analiza bilance Erste banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.

Naziv pozicije	2019	2020	2021
Imovina			
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	7%	11%	18%
Novac u blagajni	4%	4%	4%
Novčana potraživanja od središnjih banaka	3%	7%	14%
Ostali depoziti po viđenju	0%	0%	0%
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	0%	0%	0%
Izvedenice	0%	0%	0%
Vlasnički instrumenti	0%	0%	0%
Dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Kredit i predujmovi	0%	0%	0%
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 11. do 13.)	0%	0%	0%
Vlasnički instrumenti	0%	0%	0%
Dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Kredit i predujmovi	0%	0%	0%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	0%	0%	0%
Dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Kredit i predujmovi	0%	0%	0%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	16%	15%	10%

Vlasnički instrumenti	0%	0%	0%
Dužnički vrijednosni papiri	15%	14%	10%
Kredit i predujmovi	0%	0%	0%
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	74%	71%	69%
Dužnički vrijednosni papiri	2%	3%	7%
Kredit i predujmovi	71%	68%	62%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	0%	0%	0%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	0%	0%	0%
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	2%	1%	1%
Materijalna imovina	1%	1%	1%
Nematerijalna imovina	0%	0%	0%
Porezna imovina	0%	0%	0%
Ostala imovina	1%	0%	0%
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	0%	0%	0%
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	100%	100%	100%
Obveze			
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. Do 38.)	0%	0%	0%
Izvedenice	0%	0%	0%
Kratke pozicije	0%	0%	0%
Depoziti	0%	0%	0%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Ostale financijske obveze	0%	0%	0%
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	0%	0%	0%
Depoziti	0%	0%	0%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	0%	0%	0%
Ostale financijske obveze	0%	0%	0%
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	85%	87%	89%
Depoziti	84%	85%	84%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	1%	1%	4%
Ostale financijske obveze	0%	0%	0%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	0%	0%	0%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	0%	0%	0%
Rezervacije	1%	1%	0%
Porezne obveze	0%	0%	0%
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	0%	0%	0%
Ostale obveze	1%	1%	1%
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	0%	0%	0%
Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	87%	88%	90%
Kapital			
Temeljni kapital	3%	2%	2%
Premija na dionice	3%	2%	2%
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	0%	0%	0%

Ostali vlasnički instrumenti	0%	0%	0%
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	0%	0%	-1%
Zadržana dobit	6%	6%	5%
Revalorizacijske rezerve	0%	0%	0%
Ostale rezerve	0%	0%	0%
(–) Trezorske dionice	0%	0%	0%
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	1%	1%	1%
(–) Dividende tijekom poslovne godine	0%	0%	0%
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	0%	0%	0%
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	13%	12%	10%
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	100%	100%	100%

Izrada autora prema financijskim izvješćima Erste Banke d.d., dostupno na: <https://www.erstebank.hr/hr/otopina/financijska-izvjesca>

Vertikalnom analizom RDG-a Erste banke d.d. možemo zaključiti kako je najznačajnija stavka prihoda banke, kamatni prihod koji čini većinu. Udio kamatnog prihoda kreće se od 69% do 73% kroz promatrane godine.

Rashode banke najvećim dijelom čine troškovi zaposlenika i administrativni i amortizacija. Troškovi zaposlenika iznose 33% u 2019. i 2020. godini dok su u 2021. godini iznosili 31%. Administrativni poslovi i amortizacija kreću se od 34% do 39%.

Tablica 36.

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Erste Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.

NAZIV POZICIJE	2019.	2020.	2021.
UKUPNI PRIHODI	100%	100%	100%
Kamatni prihodi	73%	69%	69%
Prihodi od provizija i naknada	24%	28%	26%
Prihodi od dividende	0%	0%	3%
Prihod od najma od ulaganja u nekretnine i ostalog operativnog najma	0%	0%	0%
Ostali prihodi	2%	2%	3%
UKUPNI RASHODI	100%	100%	100%
Kamatni rashodi	10%	9%	13%
Rashodi od provizija i naknada	10%	11%	11%
Troškovi zaposlenih	33%	33%	31%
Administrativni rashodi i amortizacija	39%	34%	36%
Ostali rashodi iz poslovanja	8%	12%	10%

Izrada autora prema financijskim izvješćima Erste Banke d.d., dostupno na: <https://www.erstebank.hr/hr/otopina/financijska-izvjesca>

Pokazatelji odnosa u bilanci Erste Banke d.d. prikazani su u tablici 37. Pokazatelj likvidnosti banke, odnosno odnos danih kredita i primljenih depozita smanjivao se tijekom vremena, sa 0,85 u 2019., na 0,8 u 2020. i na 0,74 u 2021.. To ukazuje na smanjenje udjela danih kredita u odnosu na primljene depozite.

Vrijednosti koeficijenta vlastitog financiranja smanjene tijekom godina, sa 13% u 2019., na 12% u 2020. i na 11% u 2021. god.. To ukazuje na smanjenje udjela vlastitog kapitala u financiranju banke. Vrijednosti koeficijenta zaduženosti su povećane tijekom vremena, sa 87% u 2019., na 88% u 2020. i na 90% u 2021. To ukazuje na povećanje zaduženosti banke.

Vrijednosti pokazatelja ulaganja u fiksnu imovinu su smanjene tijekom godina, sa 0.11 u prvoj godini, na 0.11 u drugoj godini i na 0.10 u posljednjoj promatranoj godini. To ukazuje na smanjenje udjela fiksne imovine u ukupnoj imovini banke.

Tablica 37.

Pokazatelji odnosa u bilanci Erste Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine

Erste Banka d.d.				
Pokazatelji odnosa u bilanci	2019.	2020.	2021.	
pokazatelji likvidnosti				
Odnos danih kredita i primljenih depozita	0.85	0.8	0.74	
pokazatelji zaduženosti				
koeficijent vlastitog financiranja	0.13	0.12	0.11	
koeficijent zaduženosti	0.87	0.88	0.9	
pokazatelji ulaganja u fiksnu imovinu				
Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu	0.11	0.11	0.1	

Izrada autora prema financijskim izvješćima Erste Banke d.d., dostupno na: <https://www.erstebank.hr/hr/otopina/financijska-izvjesca>

Tablica 38. prikazuje različite financijske pokazatelje koji analiziraju odnose u RDG-u za Erste Banku d.d. tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine. Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja pokazuje koliko je puta ukupni prihod veći od ukupnog rashoda, te je za Erste Banku, taj omjer iznosio 1.46 u 2019., povećao se na 1.17 u 2020. i ponovno porastao na 1,57 u posljednjoj promatranoj godini. Odnos kamatnih prihoda i rashoda za Erste Banku je iznosio 6.85 u 2019. godini, povećao se na 8.42 u 2020. godini te dalje na 8.73 u 2021. godini.

Udio neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu, za Erste Banku, iznosio je 0,28 u 2019., smanjio se na 0,26 u 2020. i povećao se na 0.32 u 2021. godini. Ovo sugerira da su prihodi od naknada postali značajniji dio ukupnih prihoda banke tijekom razdoblja.

Tablica 38.

Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka Erste Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine

Erste Banka d.d.			
Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka	2019.	2020.	2021.
<i>pokazatelji ekonomičnosti</i>			
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1.46	1.17	1.57
Odnos kamatnih prihoda i rashoda	6.85	8.42	8.73
<i>pokazatelji nekamatnih aktivnosti banke</i>			
Udio neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu	0.28	0.26	0.32

Izrada autora prema financijskim izvješćima Erste Banke d.d., dostupno na: <https://www.erstebank.hr/hr/otopina/financijska-izvjesca>

Tablica 39. pokazuje pokazatelje profitabilnosti za Erste Banku d.d. u razdoblju 2019. – 2021. godine. Za Erste Banku, ROA je iznosio 1.40% u 2019. godini, pao je na 0.50% u 2020. godini, a zatim se povećao na 1.20% u 2021. godini, dok je ROE iznosio 9.00% u 2019. godini, povećao se na 4.50% u 2020. godini, a zatim dalje porastao na 9.10% u 2021. godini.

Kamatna marža iznosila je 2.50% u 2019. godini, povećala se na 2.20% u 2020. godini, a zatim smanjila na 1.90% u 2021. godini, dok je marža naknada iznosila 0.80% u 2019. godini, smanjila se na 0.60% u 2020. godini i ostala ista, 0.60%, u 2021. godini

Tablica 39.

Pokazatelji profitabilnosti Erste Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine

Erste Banka d.d.			
Pokazatelji profitabilnosti	2019.	2020.	2021.
<i>pokazatelji rentabilnosti</i>			
ROA	1.40%	0.50%	1.20%
ROE	9.00%	4.50%	9.10%
<i>pokazatelji marže</i>			
kamatna marža	2.50%	2.20%	1.90%
marža naknada	0.80%	0.60%	0.60%

Izrada autora prema financijskim izvješćima Erste Banke d.d., dostupno na: <https://www.erstebank.hr/hr/otopina/financijska-izvjesca>

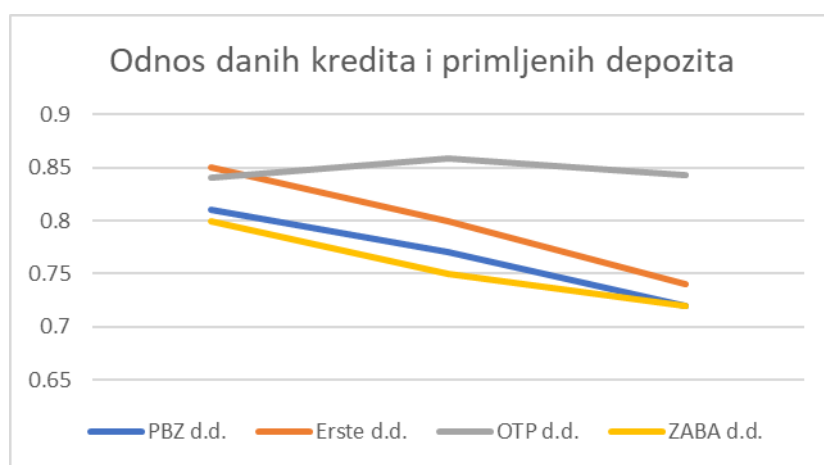
5.3. Komparativna analiza na temelju odabranih pokazatelja

Graf 1. prikazuje odnos danih kredita i primljenih depozita za četiri promatrane banke tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine. Ovaj omjer ukazuje na to koliko banke posuđuju u odnosu na

količinu depozita koje primaju. Niži omjer može ukazivati na stabilnije financijsko stanje, dok viši omjer može sugerirati veću ovisnost o vanjskim izvorima financiranja. Može se zaključiti, da OTP Banka d.d. ima najviši omjer, što sugerira da se više oslanja na vanjske izvore financiranja, dok ZABA d.d. i PBZ d.d. imaju niže omjere, što može ukazivati na stabilniju financijsku poziciju. Erste Banka d.d. se također svrstava u kategoriju nižih omjera, ali blago viših u usporedbi s prve dvije banke.

Graf 1.

Usporedba promatranih banaka na temelju pokazatelja odnosa danih kredita i primljenih depozita za razdoblje 2019. – 2021.

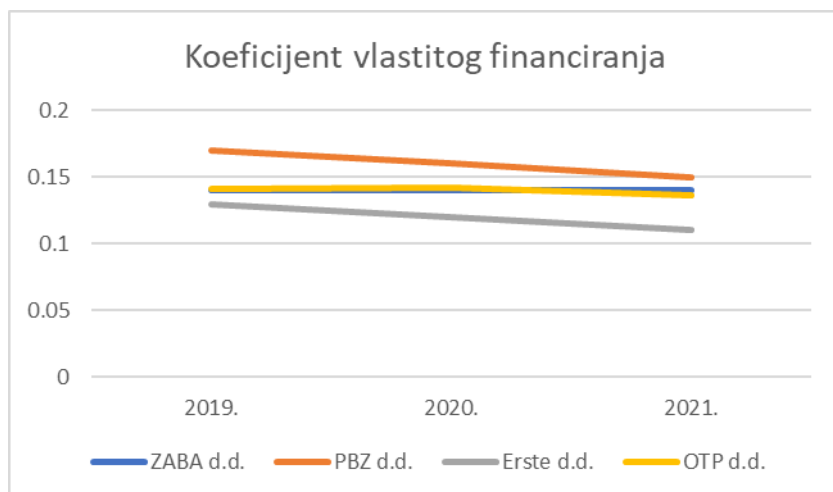

Izrada autora

Graf 2. prikazuje usporedbu banaka na temelju njihovog koeficijenta vlastitog financiranja tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine. Koeficijent vlastitog financiranja mjeri udio vlastitih izvora financiranja u ukupnoj strukturi financiranja banke. Viši koeficijent vlastitog financiranja obično ukazuje na veću stabilnost i manju ovisnost banke o vanjskim izvorima financiranja. Usporedbom koeficijenata vlastitog financiranja možemo zaključiti da Erste Banka d.d. ima najniži koeficijent vlastitog financiranja tijekom razdoblja (s najnižim vrijednostima u svim godinama), dok ZABA d.d., PBZ d.d. i OTP d.d. imaju stabilnije koeficijente vlastitog financiranja.

Graf 2.

Usporedba promatranih banaka na temelju koeficijenta vlastitog financiranja za razdoblje 2019. – 2021.

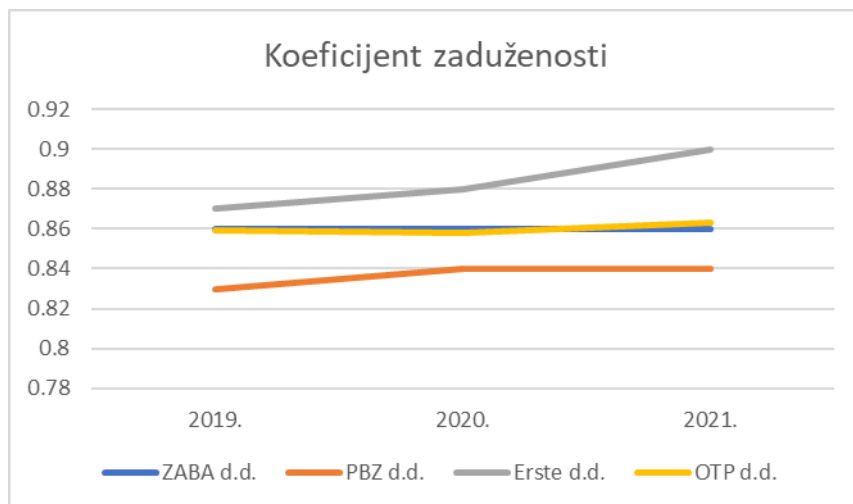

Izrada autora

Graf 3. prikazuje usporedbu banaka na temelju njihovog koeficijenta zaduženosti tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine. Koeficijent zaduženosti mjeri omjer ukupnih dugova banke prema njezinim vlastitim izvorima financiranja. Usporedbom koeficijenata zaduženosti, možemo zaključiti da Erste d.d. ima najviši koeficijent zaduženosti tijekom razdoblja (s najvišim vrijednostima u svim godinama), dok ZABA d.d., PBZ d.d. i OTP d.d. imaju stabilne koeficijente zaduženosti.

Graf 3.

Usporedba promatranih banaka na temelju koeficijent zaduženosti za razdoblje 2019. – 2021.

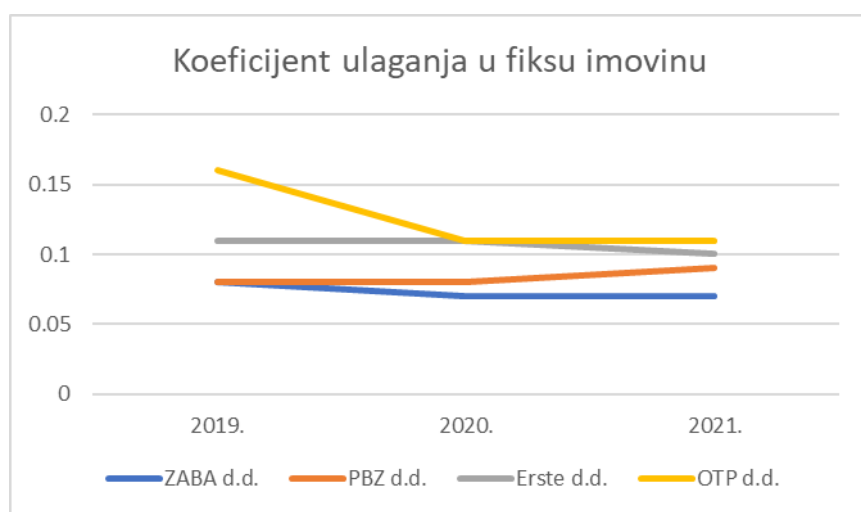
Izrada autora

Graf 4. prikazuje usporedbu banaka na temelju njihovog koeficijenta ulaganja u fiksnu imovinu tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine. Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu mjeri omjer vrijednosti fiksne imovine (poput zgrada, opreme i drugih dugotrajnih sredstava) u odnosu na ukupnu bilancu banke. Ovaj omjer pomaže razumjeti koliko banka ulaže u dugotrajna sredstva u odnosu na svoju ukupnu

veličinu. Usporedbom koeficijenata ulaganja u fiksnu imovinu, možemo zaključiti da je OTP d.d. imala najviši koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu u 2019. godini, dok su ZABA d.d. i PBZ d.d. imale najniže koeficijente. Tijekom razdoblja, koeficijenti su se mijenjali, ali svi su ostali unutar relativno sličnih raspona, ukazujući na različite strategije ulaganja u dugotrajna sredstva kod različitih banaka.

Graf 4.

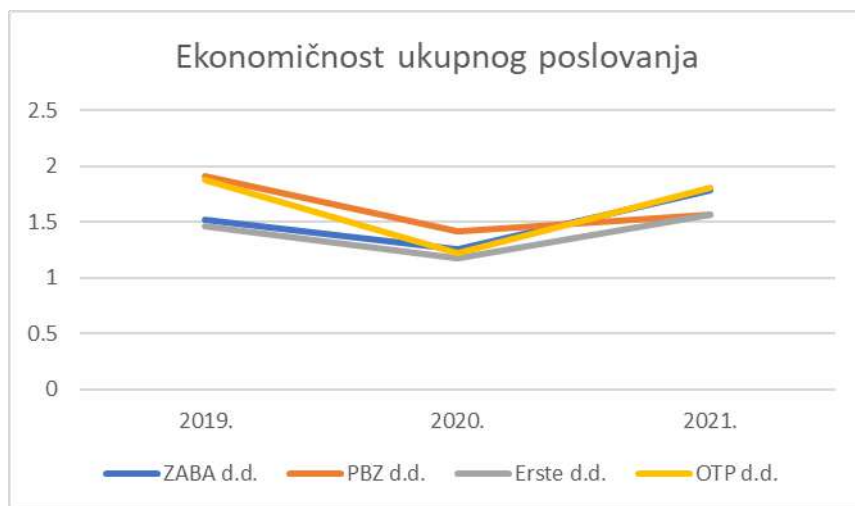
Usporedba promatranih banaka na temelju koeficijenta ulaganja u fiksnu imovinu za razdoblje 2019. – 2021.

Izrada autora

Graf 5. prikazuje usporedbu banaka na temelju njihove ekonomičnosti ukupnog poslovanja tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine. Ekonomičnost ukupnog poslovanja mjeri omjer neto dobiti banke i njezinih ukupnih prihoda. Ovaj omjer pruža uvid u koliko učinkovito banka pretvara svoje prihode u profit. Usporedbom koeficijenata ekonomičnosti ukupnog poslovanja, možemo zaključiti da je ZABA d.d. imala najniži koeficijent u 2019. godini, dok je PBZ d.d. imala najviši. Tijekom razdoblja, ZABA d.d. je ostvarila značajan rast u ekonomičnosti poslovanja, dok su druge banke također pokazale fluktuaciju u ovom pokazatelju.

Graf 5. *Usporedba promatranih banaka na temelju ekonomičnosti ukupnog poslovanja za razdoblje 2019. – 2021.*

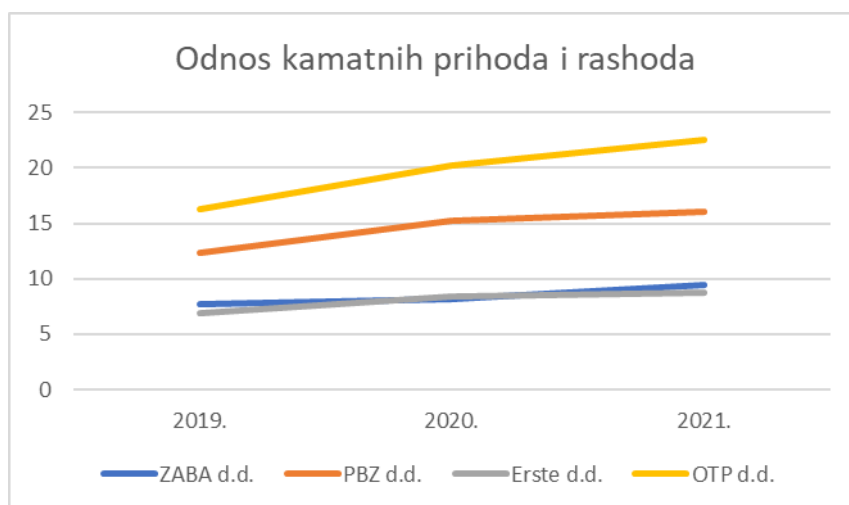

Izrada autora

Graf 6. prikazuje usporedbu banaka na temelju njihovog odnosa kamatnih prihoda i kamatnih rashoda tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine. Ovaj omjer odražava koliko uspješno banka generira prihode od kamata u odnosu na troškove kamata. Usporedbom koeficijenata odnosa kamatnih prihoda i rashoda, možemo zaključiti da je OTP Banka d.d. imala najviši koeficijent u 2021. godini, dok je Zagrebačka Banka d.d. imala najniži koeficijent u 2019. godini. Tijekom razdoblja, sve banke su pokazale rast ovog pokazatelja, što ukazuje na pozitivan trend u generiranju kamatnih prihoda u odnosu na kamatne rashode

Graf 6.

Usporedba promatranih banaka na temelju odnos kamatnih prihoda i rashoda za razdoblje 2019. – 2021.

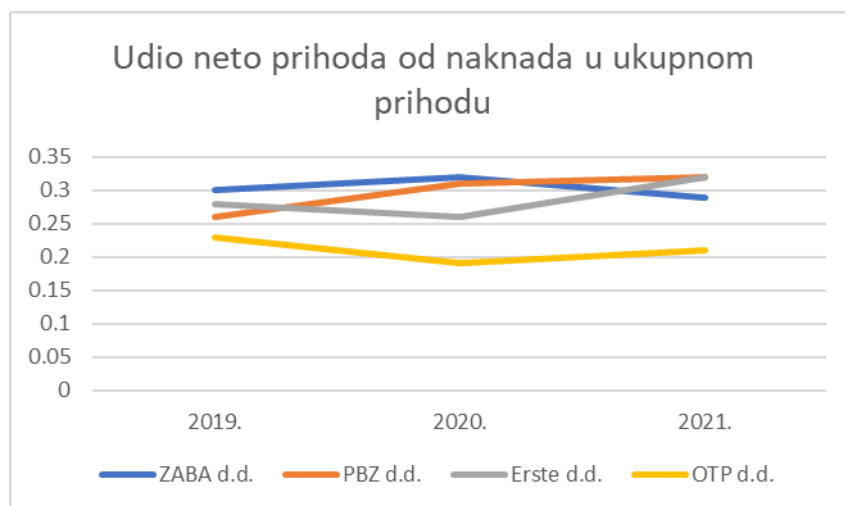

Izrada autora

Graf 7. prikazuje usporedbu banaka na temelju udjela neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine. Udio neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu označava koliko postotaka ukupnih prihoda banke dolazi od naknada za usluge koje pruža klijentima. Iz usporedbe udjela neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu može se zaključiti da su PBZ d.d. i Erste Banka d.d. imale najviši udio u 2021. godini, dok je ZABA d.d. imala najniži udio neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu u istoj godini. Udio naknada kao postotak ukupnih prihoda može ukazivati na značaj naknada za ukupne prihode banke i njezinu sposobnost da generira prihod iz tih usluga.

Graf 7.

Usporedba promatranih banaka na temelju udjela neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu za razdoblje 2019. – 2021.

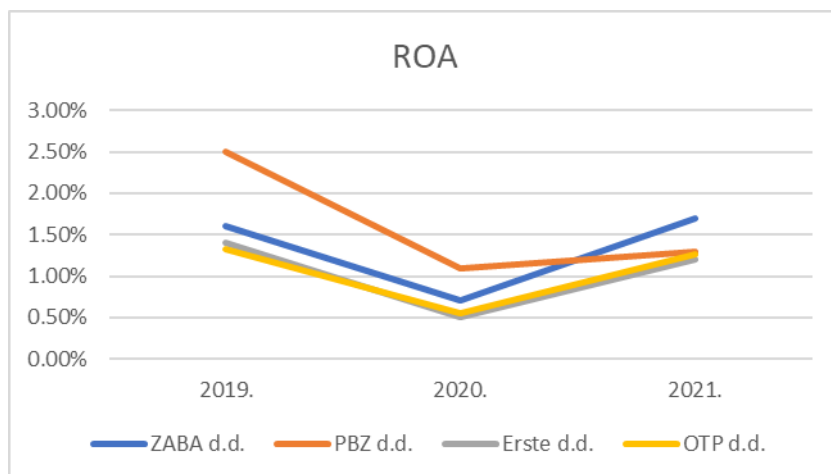

Izrada autora

Graf 8. prikazuje usporedbu banaka na temelju njihove stope povrata na imovinu (ROA) tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine. ROA je pokazatelj koji mjeri koliko učinkovito banka generira dobit u odnosu na ukupnu imovinu koju posjeduje. Veća ROA obično ukazuje na veću učinkovitost u generiranju dobiti iz raspoložive imovine. Usporedbom stopa povrata na imovinu (ROA) možemo zaključiti da je PBZ d.d. imala najvišu ROA u 2019. godini, dok je ZABA d.d. imala najvišu ROA u 2021. godini. Unatoč fluktuacijama tijekom razdoblja, sve banke su pokazale relativno konkurentne stope povrata na imovinu.

Graf 8.

Usporedba promatranih banaka na temelju pokazatelja ROA za razdoblje 2019. – 2021.

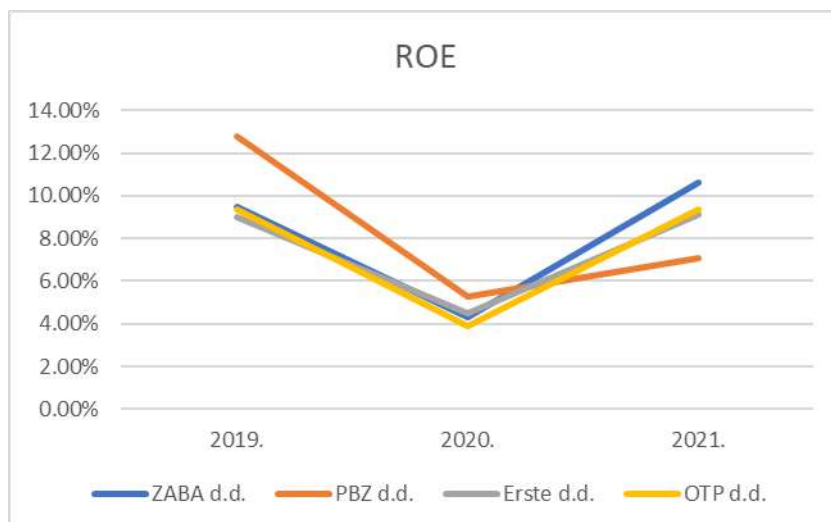

Izrada autora

Graf 9. prikazuje usporedbu banaka na temelju njihove stope povrata na vlastiti kapital (ROE) tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine. ROE je pokazatelj koji mjeri koliko učinkovito banka generira dobit u odnosu na vlastiti kapital koji je uložen u poslovanje banke. Veća ROE obično ukazuje na veću učinkovitost u generiranju dobiti u odnosu na vlastiti kapital. Usporedbom stopa povrata na vlastiti kapital (ROE) možemo zaključiti da je PBZ d.d. imala najvišu ROE u 2019. godini, dok je ZABA d.d. imala najvišu ROE u 2021. godini. Sve banke su pokazale relativno konkurentne stope povrata na vlastiti kapital tijekom razdoblja.

Graf 9.

Usporedba promatranih banaka na temelju pokazatelja ROE za razdoblje 2019. – 2021.

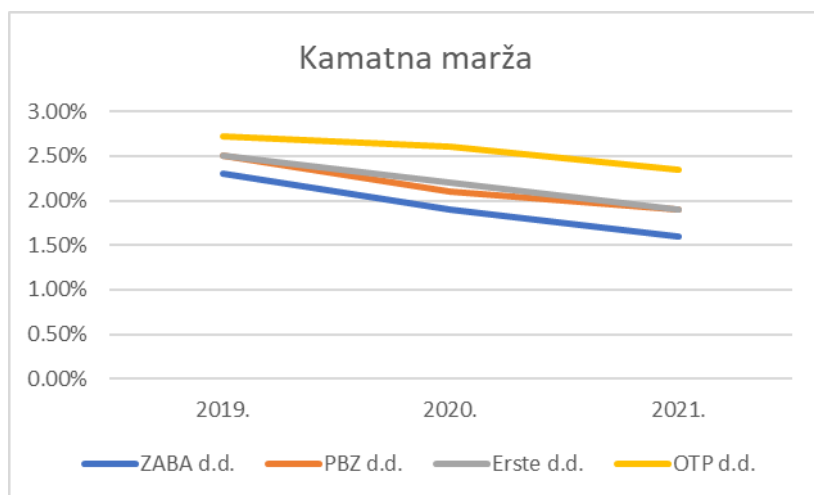

Izrada autora

Graf 10. prikazuje usporedbu promatranih banaka na temelju njihove kamatne marže tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine. Kamatna marža je razlika između kamatnih prihoda i kamatnih

rashoda banke, izražena kao postotak ukupnih kamatnih prihoda. Ona označava koliko uspješno banka generira prihod iz razlike između kamata koje zarađuje na posuđenim sredstvima i kamata koje plaća na primljenim depozitima. Niža kamatna marža može ukazivati na veći pritisak na prihodnost banke. Usporedbom kamatnih marži možemo zaključiti da je OTP d.d. imala najvišu kamatnu maržu u 2019. godini, dok su ostale tri banke imale slične marže. Sve banke su zabilježile smanjenje kamatnih marži tijekom razdoblja, što može ukazivati na promjene u kamatnim stopama i tržišnim uvjetima.

Graf 10. *Usporedba promatranih banaka na temelju pokazatelja kamatne marže za razdoblje 2019. – 2021.*

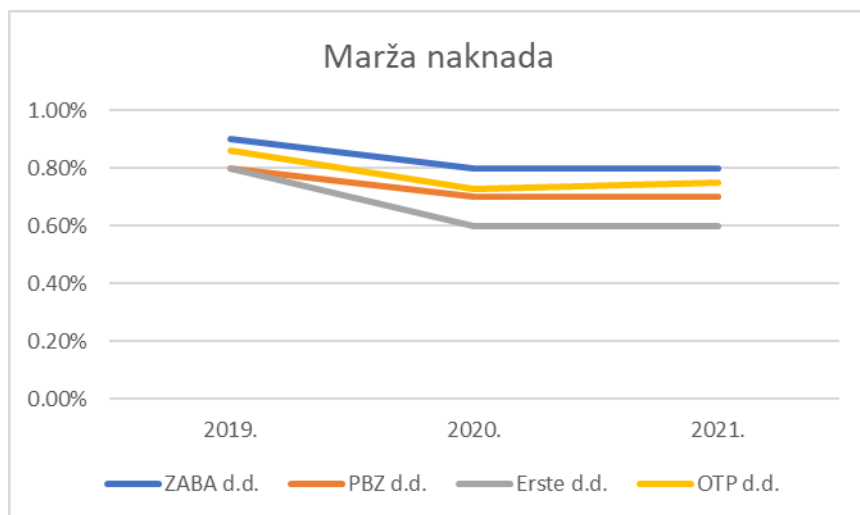

Izrada autora

Graf 11. prikazuje usporedbu banaka na temelju njihove marže naknada tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine. Marža naknada označava razliku između prihoda od naknada i rashoda od naknada banke, izražena kao postotak ukupnih prihoda od naknada. Ova marža reflektira uspješnost banke u generiranju prihoda iz naknada za usluge koje pruža klijentima. Iz usporedbe marže naknada može se zaključiti da su Erste d.d. i PBZ d.d. imale najniže marže naknada tijekom razdoblja, dok su ZABA d.d. i OTP d.d. imale nešto više marže naknada. Sve banke su zabilježile smanjenje marže naknada, što može ukazivati na promjene u naknadama za usluge i konkurenciju na tržištu.

Graf 11.

Usporedba promatranih banaka na temelju pokazatelja marže naknada za razdoblje 2019. – 2021.

Izrada autora

Tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine, četiri ključne banke u Republici Hrvatskoj - Zagrebačka Banka d.d., Privredna Banka Zagreb d.d., Erste Banka d.d. i OTP Banka d.d. - su pokazale različite obrasce u svojem poslovanju, ali i zajedničke trendove.

Najznačajnija razlika u poslovanju banaka ogleda se u rentabilnosti imovine (ROA) i rentabilnosti vlastitog kapitala (ROE). Privredna Banka Zagreb d.d. i OTP Banka d.d. postižu iznimno visoke stope ROA i ROE, što ukazuje na iznimnu uspješnost u generiranju dobiti u odnosu na uložene resurse. S druge strane, Zagrebačka Banka d.d. i Erste Banka d.d. također bilježe napredak u ovim pokazateljima, ali s manjim stopama u usporedbi s Privrednom Bankom Zagreb d.d. i OTP Bankom d.d.. Također, razlike su vidljive u odnosima kamatnih prihoda i rashoda, gdje OTP Banka ima najviši odnos u 2021. godini, što ukazuje na efikasno upravljanje kamatnim prihodima i rashodima.

U zaključku, komparativna analiza financijskih izvještaja odabranih banaka u Republici Hrvatskoj tijekom promatranog razdoblja ukazuje na stabilnost i sposobnost prilagodbe ovih institucija u dinamičnom bankarskom sektoru. Različite performanse banaka odražavaju različite strategije i konkurentske uvjete u kojima posluju, ali sve su održale sigurnost u poslovanju i ostvarile određeni stupanj uspješnosti. Praćenje njihove financijske izvedbe ključno je za osiguranje daljnje održivosti i rasta u budućnosti.

6. ZAKLJUČAK

Bankarski sustav i bankarske institucije imaju ključnu ulogu u suvremenom gospodarstvu, neophodne su za funkcionalnost ekonomske aktivnosti i upravljanje financijskim tokovima. Banke omogućuju ljudima i tvrtkama pokretanje poslovanja, kupnju imovine te sveukupno upravljanje financijama. Bankarski računi su osnova za protok novca i trgovinske transakcije. Financijske usluge koje banke pružaju olakšavaju upravljanje novcem, štednju i ulaganje.

Posebno važan aspekt bankarskog poslovanja su krediti koji omogućuju ostvarenje različitih životnih i poslovnih ciljeva. Oni čine značajan izvor prihoda za banke, jer se temelje na kamatama koje klijenti vraćaju. Bankama se može pristupiti kao poduzetnicima, koji pružaju financijske usluge, kao vjerovnicima koji nude kredite i kao dužnicima koji sami trebaju financiranje.

Banke obavljaju širok spektar aktivnosti, slijedeći smjernice i regulative HNB-a i Europske banke za obnovu i razvoj (EBA). Njihova ponuda proizvoda i usluga često je raznolika, iako se oslanjaju na homogene proizvode. Svojim aktivnostima, banke utječu na sve segmente ekonomije i poslovanja, igrajući ulogu ključnog posrednika između štediša, ulagača i korisnika kredita.

Analiza financijskih izvještaja je ključan dio poslovne analize s ciljem pružanja uvida u financijski položaj i uspješnost poslovanja banaka svim korisnicima. Predmet ovog rada je komparativna analiza financijskih izvještaja četiriju najznačajnijih banaka na hrvatskom tržištu: Zagrebačke banke d.d. (ZABA), Privredne banke Zagreb d.d. (PBZ), Erste banke d.d. i OTP banke d.d. Cilj analize bio je dublje razumijevanje njihove financijske stabilnosti, performansi i uspješnosti poslovanja kroz razdoblje 2019. – 2021. godine. Analizirajući bilance, račune dobiti i gubitka te primjenjujući različite financijske pokazatelje, dobili smo uvid u ključne aspekte njihovog poslovanja. Usporedbom pokazatelja kao što su ekonomičnost, kamatna marža, marža naknada, rentabilnost imovine (ROA) i rentabilnost vlastitog kapitala (ROE), dobili smo sliku o njihovoj kvaliteti, sigurnosti i uspješnosti.

Iz analize je vidljivo da svaka banka posjeduje svoje specifične karakteristike i trendove. Zagrebačka banka d.d. je ostvarila stabilan trend ekonomičnosti, što se odrazilo na rast njezine kamatne marže i marže naknada. Uspješno je povećala rentabilnost svojih imovine (ROA) i kapitala (ROE), te je pokazala napredak u poslovanju. Privredna banka Zagreb d.d. postigla je dosljedan rast rentabilnosti tijekom razdoblja, uz povećanje kamatne marže i marže naknada. Njezina uspješnost izražena kroz ROA i ROE pokazuje stabilnost i kontinuirani napredak. Erste banka d.d. je bilježila određene fluktuacije u ekonomičnosti, no zadržala je konkurentnu kamatnu maržu i maržu naknada. Iako su se rentabilnost imovine (ROA) i kapitala (ROE) povremeno mijenjale, banka je pokazala sposobnost prilagodbe. OTP

banka d.d. je održavala solidnu ekonomičnost i konzistentno povećavala kamatnu maržu i maržu naknada. Rentabilnost imovine (ROA) i kapitala (ROE) također je pokazivala stabilan rast, što ukazuje na njezinu uspješnost u poslovanju.

Zaključno, komparativna analiza financijskih izvještaja ovih banaka pokazala je njihovu raznovrsnost i adaptabilnost u dinamičnom bankarskom sektoru. Iako su se suočavale s različitim izazovima tijekom godina, sve četiri banke su zadržale sigurnost u poslovanju te su ostvarile određenu razinu uspješnosti. Nastavak praćenja njihove financijske izvedbe ključan je kako bi se osigurala daljnja održivost i rast u budućnosti.

LITERATURA

- Belak, V. (2006.). *Profesionalno računovodstvo*. Zgombić & Partneri, Zagreb, str.59.
- Bešvir, B. (2008.): *Kako čitati i analizirati financijske izvještaje*, RRIF Plus d.o.o. Zagreb, Zagreb, str.9.
- Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012). *Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja*. Veleučilište u Slavonskom brodu, Slavonski Brod, str.158.
- Božina, L. (2008.). *Novac i bankarstvo*. Fakultet ekonomije i turizma Pula, Pula, str.244.
- Časopis za djelatnike OTP banke i Splitske banke, (2018). *OTPortal*. interna publikacija, OTP i Splitska banka d.d., str.18.
- Dobrojević G., Jagodić D. (2018). *Banke - specifikum financijske intermedijacije*. Zbornik Veleučilišta u Rijeci, Vol. 6, No. 1., str.144.-147.
- Economy-pedia, (2023.). Financijski izvještaji - što je to, definicija i koncept. Preuzeto 02. kolovoza 2023., s <https://hr.economy-pedia.com/11038299-financial-statements>
- Erste Banka d.d. (2023.): O nama. Preuzeto 23. srpnja 2023., s <https://www.erstebank.hr/hr/o-nama>
- Fabijančić, M., (2020). *Pokazatelji efikasnosti bankovnog sustava*. Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, str.7.-8.
- Filipović, I. (2012.). *Računovodstvo financijskih institucija*. Ekonomski fakultet Split, Split, str.5
- Gregurek, M., Vidaković, N. (2011). *Bankarsko poslovanje*. RRIF, Zagreb, str.10.
- Gregurek, M., Vidaković, N. (2013.). *Bankarsko poslovanje*. Visoko učilište EFFECTUS - visoka škola za financije i pravo, Zagreb, Poglavlje III
- Hrvatska Narodna Banka [HNB], (2023.): Temeljne funkcije. Preuzeto 15. svibnja, s <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/financijska-stabilnost/uloge-i-suradnja/financijski-sustav-rh>
- Hrvatska Udruga Banaka [HUB], (2023.). O bankarstvu u RH. Preuzeto 25. srpnja 2023., s <https://www.hub.hr/hr/o-bankarstvu-u-rh>
- Investopedia, (2023.). Balance Sheet: Explanation, Components, and Examples. Preuzeto 28. srpnja 2023., s <https://www.investopedia.com/terms/b/balancesheet.asp>

- Lovrinović, J., Ivanov, M. (2009.). *Monetarna politika*. PRIF, Zagreb, str.56.
- Mishkin, F.S. (2010). *Ekonomija novca, bankarstva i financijskih tržišta*. Mate, Zagreb
- Moj-bankar.hr, (2023.). Banka. Preuzeto 20. svibnja 2023., s <https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/B/Banka>
- Mrnjavac, Ž., Burnać, P., Kordić, L., Šimundić, B., Šandrk, Lj. (2009.). *Gospodarstvo*. Alka Script, Zagreb , str.128.
- OTP Banka d.d. [OTP], (2023.). O nama. Preuzeto 15. svibnja 2023., s <https://www.otpbanka.hr/o-nama/otp-banka>
- Pavković, A. (2004). *Instrumenti vrednovanja uspješnosti poslovnih banaka*. Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb
- Privredna Banka Zagreb [PBZ], (2023.). O nama. Preuzeto 15. svibnja 2023., s <https://www.pbz.hr/gradjani/Nas-svijet/Tko-smo-mi.html>
- Rose, S. P., Hudgins, C. S. (2015.). *Upravljanje bankama i financijske uloge*. 8. izdanje, Mate d.o.o., Zagreb, str.5.-6.
- Saunders, A., Cornett Millon, M. (2006.). *Financijska tržišta i institucije*. Masmedia, Zagreb, str.11.
- Vidučić, Lj. (2012.). *Financijski menadžment*. RRiF – plus, Zagreb, str.401.
- Vujević, I. (2009). *Analiza financijskih izvještaja*. ST-tisak, Split, str.33.
- Zagrebačka banka [ZABA], (2023.). O nama. Preuzeto 15. svibnja 2023., s <https://www.zaba.hr/home/o-nama/o-nama/pregled>
- Zakon o bankama, NN 84/2002 (2002.)
- Zakon o bankama, NN 84/2002 (2002.)
- Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci, NN 75/2008 (2008.)
- Zakon o kreditnim institucijama, NN 159/13 (2013.)
- Zakon o kreditnim institucijama, NN 159/2013 (2013.)
- Zakon o porezu na dobit, NN 115/2016 (2016.)
- Zakon o računovodstvu banaka, NN 147/2003 (2003.)
- Zakon o računovodstvu, NN 116/18 (2018.)
- Zakon o računovodstvu, NN 120/2016 (2016.)

Zakon o računovodstvu, NN 78/15 (2015.)

Zakon o računovodstvu, NN 78/2015 (2015.)

Zelenika, R., (2000.). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela*. Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka

Žager, K., Mamić Sačer, I., Ježovita, A., Žager, L. (2017). *Analiza financijskih izvještaja*. 3. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str.350.-367.

Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager L., (2008). *Analiza financijskih izvještaja*. Masmedia, Zagreb, str.52.-62.

Žager, K., Žager, L. (1999.). *Analiza financijskih izvještaja*, Masmedia, Zagreb, str.56.-160.

SAŽETAK

Bankarski sustav i institucije su ključni za moderno gospodarstvo, omogućujući upravljanje financijskim tokovima i podršku ekonomske aktivnosti. Ovim radom analizirani su financijski izvještaji četiriju najvećih banaka u Republici Hrvatskoj, Zagrebačke Banke d.d. (ZABA), Privredne Banke Zagreb d.d. (PBZ), Erste Banke d.d. i OTP Banke d.d.. Prvi dio rada služi kao podloga za provođenje analiza, dok drugi dio čini sama analiza. Provedene tehnike su horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja i analiza putem pokazatelja. U trećem, zaključnom dijelu rada, komparativnom analizom je istaknuta raznolikost i adaptabilnost ovih banaka u dinamičnom sektoru. Unatoč različitim izazovima, sve četiri banke su održale stabilnost i uspješnost, s potrebom kontinuiranog praćenja za održavanje održivog rasta u budućnosti.

Ključne riječi: banke, bankarsko poslovanje, financijski izvještaji, pokazatelji uspješnosti poslovanja

SUMMARY

Banking systems and institutions are key for modern economy enabling the management of financial flows and the support of economic activity. This thesis analyses the financial reports of four major banks in the Republic of Croatia, Zagrebačka Banka d.d., Privredna Banka Zagreb d.d., Erste Banka d.d. and OTP Banka d.d. The first part of the thesis serves as the background for conducting analyses while the second part is the analysis itself. The conducted analyses are the horizontal and vertical analysis of financial reports and the analysis using indicators. The third and final part of the thesis is a comparative analysis which emphasizes the diversity and adaptability of these banks in a dynamic sector. Despite different challenges, the four banks maintained their stability and success. However, a continuous tracking of sustainable growth in the future is necessary.

Key words: banks, banking operations, financial reports, indicators of business performance

POPIS ILUSTRACIJA

Slika 1. Broj kreditnih institucija u RH u razdoblju od 2016. do 2022. godine.....	10
Slika 2. Temeljni financijski izvještaji	16
Slika 3. Skupine pokazatelja analize financijskih izvještaja banaka	27
Tablica 1. Struktura bilance banke.....	17
Tablica 2. Struktura računa dobiti i gubitka banke	20
Tablica 3. Struktura izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti	21
Tablica 4. Struktura izvještaja o novčanim tokovima.....	23
Tablica 5. Struktura izvještaja o promjenama kapitala	24
Tablica 6. Prikaz izvanbilančnih stavki u bilješkama	26
Tablica 7. Pokazatelji odnosa u bilanci banke	29
Tablica 8. Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka	30
Tablica 9. Sedam osnovnih razlika pokazatelja ROE i ROA	32
Tablica 10. Pokazatelji profitabilnosti	33
Tablica 11. Pokazatelji investiranja	34
Tablica 12. Horizontalna analiza bilance OTP Banke d.d. za period 2019.-2021. god.	37
Tablica 13. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka OTP Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021...	39
Tablica 14. Vertikalna analiza bilance OTP Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.....	40
Tablica 15. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka OTP Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.....	41
Tablica 16. Pokazatelji odnosa u bilanci OTP Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine	42
Tablica 17. Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka OTP Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine	42
Tablica 18. Pokazatelji profitabilnosti OTP Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine	43
Tablica 19. Horizontalna analiza bilance Zagrebačke Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.	44
Tablica 20. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Zagrebačke Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.....	45
Tablica 21. Vertikalna analiza bilance Zagrebačke Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.....	47
Tablica 22. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Zagrebačke Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.....	48
Tablica 23. Pokazatelji odnosa u bilanci Zagrebačke Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine ...	49
Tablica 24. Pokazatelji odnosa računa dobiti i gubitka Zagrebačke Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine	50

Tablica 25. Pokazatelji profitabilnosti Zagrebačke Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine.....	51
Tablica 26. Horizontalna analiza bilance Privredne Banke Zagreb d.d. za razdoblje 2019. – 2021.	51
Tablica 27. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Privredne Banke Zagreb d.d. za razdoblje 2019. – 2021.....	53
Tablica 28. Vertikalna analiza bilance Privredne Banke Zagreb d.d. za razdoblje 2019. – 2021.	54
Tablica 29. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Privredne Banke Zagreb d.d. za razdoblje 2019. – 2021.....	56
Tablica 30. Pokazatelji odnosa u bilanci Privredne Banke Zagreb d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine.....	57
Tablica 31. Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka Privredne Banke Zagreb d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine	58
Tablica 32. Pokazatelji profitabilnosti Privredne Banke Zagreb d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine	59
Tablica 33. Horizontalna analiza bilance Erste banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.....	59
Tablica 34. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Erste banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.	61
Tablica 35. Vertikalna analiza bilance Erste banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.	62
Tablica 36. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Erste Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021.	64
Tablica 37. Pokazatelji odnosa u bilanci Erste Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine.....	65
Tablica 38. Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka Erste Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine.....	66
Tablica 39. Pokazatelji profitabilnosti Erste Banke d.d. za razdoblje 2019. – 2021. godine	66
 Graf 1. Usporedba promatranih banaka na temelju pokazatelja odnosa danih kredita i primljenih depozita za razdoblje 2019. – 2021.....	67
Graf 2. Usporedba promatranih banaka na temelju koeficijenta vlastitog financiranja za razdoblje 2019. – 2021.....	67
Graf 3. Usporedba promatranih banaka na temelju koeficijent zaduženosti za razdoblje 2019. – 2021.	68
Graf 4. Usporedba promatranih banaka na temelju koeficijenta ulaganja u fiksnu imovinu za razdoblje 2019. – 2021.....	69
Graf 5. Usporedba promatranih banaka na temelju ekonomičnosti ukupnog poslovanja za razdoblje 2019. – 2021.....	69
Graf 6. Usporedba promatranih banaka na temelju odnos kamatnih prihoda i rashoda za razdoblje 2019. – 2021.....	70

Graf 7. Usporedba promatranih banaka na temelju udjela neto prihoda od naknada u ukupnom prihodu za razdoblje 2019. – 2021.	71
Graf 8. Usporedba promatranih banaka na temelju pokazatelja ROA za razdoblje 2019. – 2021.	71
Graf 9. Usporedba promatranih banaka na temelju pokazatelja ROE za razdoblje 2019. – 2021.....	72
Graf 10. Usporedba promatranih banaka na temelju pokazatelja kamatne marže za razdoblje 2019. – 2021.....	73
Graf 11. Usporedba promatranih banaka na temelju pokazatelja marže naknada za razdoblje 2019. – 2021.....	73